BASIN AFVI...

BÜYÜK VE AZAMETLİ

VATANIMIZIN BİR PARÇASI İKEN

ELİMİZDEN ÇIKTIKTAN SONRA YAHUDİLER

TARAFINDAN GASBEDİLEN FİLİSTİN İÇİN KALBİMİZ

KAN AĞLIYOR. FAKAT :

ANARŞİYE ASLA TÂVİZ VERİLEMEZ!..

سبيل

الكل في سبيل الحق

Sebil

herşey hak için

Sahibi ve Başyazarı: Kadir Mısıroğlu — 21 Eylül 1977

Siyasî, edebî, tarihi, ilmî haftalık gazete — 7 Zilkade 1397

Vilâyet Han Kat: 3 Nu: 204 — 207 Cağaloğlu — İSTANBUL

SAYI: 95 / BEŞ LİRA / BİR D M.

BATILILAR VE YERLİ UŞAKLARI TÜRKİYEYİ «FAİZ» ZİNCİRİNE VURDU!..

14 EKİM 1977

DÇM'ler için 95 milyon dolar faiz ödendi

8 ayda 325 milyon dolar dış borç ödendi

Ödemelerin 107 milyon doları ana para, 218 milyon doları faizlerden oluşuyor.

ANKARA,

TÜRKİYE'nin 1977 yılı ocak - ağustos döneminde dış borç ödemeleri 325 milyon dolara ulaşmıştır. 1977 dış borç ödemeleri 1976'nın eş dönemindeki 187 milyon dolarlık ödemeye göre yüzde 37.8 oranında daha fazladır. Ayrıca, ilk se-iz aylık dönemde yapılan dış borç ödeme-1976'nın bütünü...

Dış borç 150, faizi 400 milyar..

HAFTANIN MEVZUU

MISIR PATRİĞİ AMERİKA'DAN DESTEK ARIYOR

Hıristiyanlar Mısır'ı Lübnan'a çevirecek...

Lübnan'da binlerce müslümanın kanına giren ve canına mâl olan içharb bitti. Veya şimdilik durduruldu. Ama bu arada, ülkesinde azınlık mahiyetinde hıristiyan arab bulunduran bir diğer ülkeyi de Lübnan'ın akıbeti bekliyor. Bunun emareleri şimdiden görülmeye başlandı. Mısır'daki hıristiyan azınlık, kıptî Enver Sedat'ın amerikancı siyasetinden bil'istifâde ülkenin asıl sahibleri müslümanları sindirmek ve yok etmek için ciddî plânlar yapmaya koyuldu. Hareketi bizzat Mısır hıristiyanlarının Patriği'nin yürüttüğüne dair deliller ortaya çıktı. Gerçi hıristiyan arablar Mısır'da müslümanlara nisbetle gayet az. Ne var ki, bunlar, öteden beri sistemli bir şekilde ülkenin idaresine hakim olmak için gayret gösteriyorlar. Bunda da evvelâ Nasır'ın takiben Sedat'ın müslüman düşmanı rejimlerinde büyük ölçüde muvaffak oldular. Bugün Mısır'da idare Sedat'ın liderliğinde lâik-masonlardan ve hıristiyanlardan kurulu vaziyette. Ve bunlar topyekûn Amerikan güdümündeki hıristiyan batı dünyasının âmâline hizmet ediyorlar. Müslümanlara karşı kan kusturan Nasır'dan sonra, Sedat nisbî birtakım aldatıcı hürriyetler ortaya atarak Nasır'ın metodunu bu defa Moskova'ya değil Waşington'a bağlı olarak devam ettiriyor. Mısır'daki gelişmelerde İsrail'in de parmağı var. İsrail gizli servisleri, Amerika bağlantılı olarak kesif bir faaliyet gösteriyorlar.

1948 yılında kurulan İsrail'e Orta Doğu'da hayat hakkı tanımak için hıristiyan âlemiyle İsrailin kurdukları ittifak bölgedeki müslüman ülkelere yeni yeni badireler hazırlamaktadır. Hıristiyan Batı, İspanya ve son olarak Almanya da yahudilere reva gördüğü muamelenin kefareti için olsa gerek kurulduğundan bu yana İsraile kol kanat germektedir. Geçen sayılarımızda da temas ettiğimiz gibi İsrail'in fuzulî varlığına son vermek isteyen devletleri bir birine düşürmek ve kuvvetlerini tüketmek için Lübnan oyununu sahneye koyan siyon-salip ittifakı aynı oyunu bu defa Mısır'da sahneye koymak istemektedir. Mısır Patriği bu maksatla Amerika'ya yaptığı seyahatte Başkan Carter'den destek istemiştir.

İslâmî hareketler yönünden son yirmi beş sene zarfında büyük gelişmeler gösteren Mısır'ın bu gelişmelere muvazî şöyle bir kaderi olmuştur.

Bu yirmi beş sene zarfında halkın ekseriyetini teşkil eden müslümanlar arasındaki islâmî cereyanlar en sıkı şekilde takip edilir ve bu cereyanın müntesipleri akla gelmez işkencelere maruz kalırken halkın azınlığını teşkil eden hıristiyan cemaatı her türlü dinî ve kültürel faaliyetlerine serbestçe devam edebilmiştir. Yani islâma, islâmın diyarında gurbet çökmüştür. Ne acıdır, Müslümanlar inançlarından dolayı hapishaneleri ve zindanları doldururken hıristiyanlar din ve vicdan hürriyetinden tam manasıyle istifade etmişlerdir. Ve gördükleri bu sonsuz müsamaha sayesinde çok sinsi bir plânla Mısır'da köşebaşlarını tutmaya başlamışlardır. Üniversite ve yüksek okulların öğretim kadrolarına maharetle sızmışlardır. Hatta yakın bir gelecekte Mısır'da üst seviyede kadroların tamamının hıristiyan azınlıkça işgal edilmesi tehlikesi başgöstermiştir.

Bütün bu sinsi yerleşmeler devam ederken müslümanlar arasındaki islâmî cereyan da bütün bu baskı ve terore rağmen azalmamış bilâkis artmış, bütün gayretlere rağmen Allah'ın nuru söndürülememiştir. Nasır'ın zulmünden sonra kısmî bir ferahlığa kavuşan müslümanlar bundan istifade ederek, Mısır'da islâmî hükümlerin uygulanması için büyük bir gayretin içine girmişlerdir. Bu çalışmalar devam ederken geçtiğimiz günlerde Mısırlılar hıristiyan azınlığın büyük bir cüretine şahid oldular. Kahire radyosu bunu Mısır hıristiyan patriğinin hıristiyanları islâm hududunun tatbiki yolundaki çalışmaları protesto için 4 gün oruç tutmaya davet ediyordu. Böylece Mısırlıların gafletinden istifade ederek devlet mekanizmasına yerleşen hıristiyanlar azınlıklarına bakmadan ekseriyeti teşkil eden müslümanlara hükmetmeye çalışıyorlardı. Şüphesiz hıristiyan batının desteğinin temin edilmiş olması onları böyle cüretli hareket etmeye teşvik ediyordu.

İstikbalde ikinci bir Lübnan olması muhtemel Mısırda hıristiyan azınlık büyük bir hazırlık içerisindedir. Bu cümleden olmak üzere Mısır'da kilise ve manastırların yüksek yerlerde icabında birer silâh deposu olmak üzere inşa edildiği bildirilmektedir.

Öte yanda islâmi hareketleri baltalamak için yine bu hıristiyan azınlığın büyük bir gayret içerisinde olduğu ve son zamanlarda Mısır'da bazı islâmî guruplara yapılan baskılarda hıristiyan azınlığın büyük rolü olduğu söylenmektedir.

Geçtiğimiz günlerde Mısır hıristiyan patriğinin Amerika'ya seyahati sırasında Beyaz Sarayla yaptığı görüşmede Mısırdaki hıristiyanlara yeni imkânlar sağlanması ve Mısırda Amerika'nın malî yardımıyla bir hıristiyan üniversitesi kurulması ve bunun için Carter'in Mısır'a gerekli baskıyı yapması hususunda tam bir anlaşmaya varıldığı haber verilmektedir. Bu üniversite bir zamanlar Osmanlı İmparatorluğundaki Amerikan kolejlerinin yaptığı vazifeyi görecek, Arap alemine üst seviyede misyoner yetiştirecektir.

Şurası muhakkak ki Mısır yeni hadiselere gebedir. Mısırlı idarecilerin mazlum müslümanlara gösterdiği celadeti hıristiyanlara gösterememesi bu hadiselerin tarihini yakına getirmektedir. Batı bakalım İslâm aleminde daha ne oyunlar tezgâhlayacaklardır.

LUGATÇE

ŞERAİT : Şartlar
MÜMÂNAAT : Mâni olma
TAADDÎ : Aksiyon, hareket
MÜTEADDÎ : Aksiyoner, hareketli
GARÂBET : Tuhaflık,
MUTAVATTIN : Vatan edinmiş, yerleşmiş
MÜŞTAK : Türemiş, iştiyak duyan, arzulu
İSTİCAL : Acele etme
MAZMUN : Mânâyı içinde saklı olarak bulunduran
KAHKARÎ : Müthiş (Hezimet için kullanılır)
TASADDÎ : Musallat olma, rahatsız etme
MÜTENEFFİR : ...ret eden
MUHİL : İhlâl eden, bozan
SERİYYE : Düşman üzerine gönderilen müfreze
SEKİNET : Karar dinlenme.

KIZILIRMAK HOLDİNG
sizlere FABRİKA YAPAN
FABRİKA KURUYOR

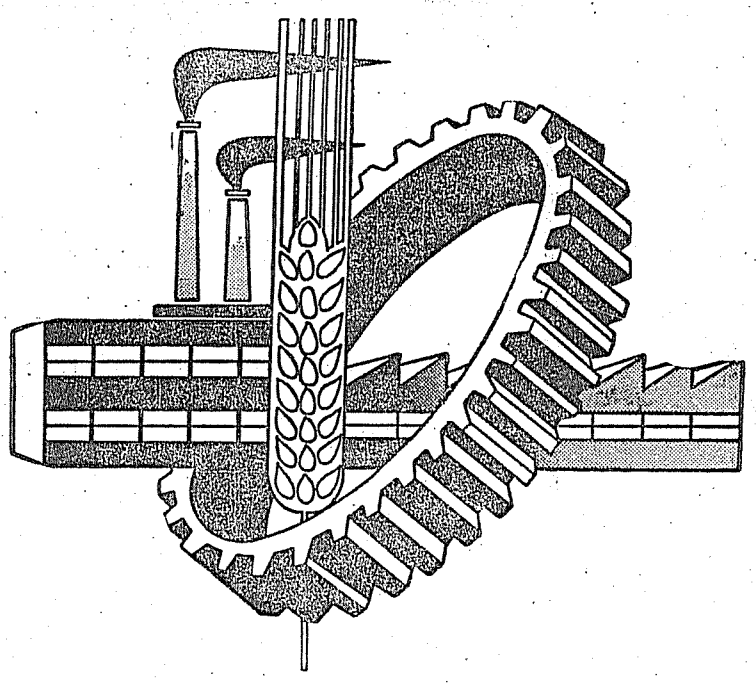

ORTAK OLUNUZ!..

ORTAĞIN
Adı ve soyadı : .....
Baba Adı : .....
Doğum Yeri ve Târihi : .....
Alacağı Hisse Adedi (1 Hisse 1000 TL.) .....
Adresi : .....
.....

FAZLA BİLGİ İÇİN MÜRACAAT : Kızılırmak Holding A.Ş. ÇORUM
ÖDEMELER (Türkiye'dekiler) İÇİN : Vakıflar Bankası Çorum Şûbesindeki 60-15001 numaralı döviz hesâbı 00-19 numaralı mevduat hesâbı
ALMANYA İÇİN MÜRACAAT : 5 Köln 60
Flora Str 33-35

başyazı

BASIN AFVI

Kadir Mısıroğlu

Kanunların tatbik kaabiliyetini arttıran ve onlardan cemiyetin muhtac olduğu sülh ve sükûn hesabına beklenenin gerçekleşmesini sağlayan muhtevalarının ma'şerî vicdanda teşekkül etmiş bir takım kıymet hükümlerine muvâzilikleridir. Bu muvâziliğin adem-i mevcûdiyeti, onların ihlâl nisbetleri ile sâbit olur. Yani hangi kanun — cemiyetin nüfusu itibariyle — tabiî sayılacak miktardan daha fazla ihlâl ediliyor ise, o kanunla müstakar kıymet hükümleri arasında bir intibaksızlık mevcud demektir. Bu ölçüyle bakıldığında mevzuatımız içinde TCK'nun mâhud 163. maddesi kadar milletimizin inancı ve anlayış tarzıyla çatışan bir başka hukukî esas gösterilemez.

Bu sebepledir ki, 163. madde, Ceza Kanunu'muzda yer aldığından bu yana birkaç defa tâdil edilmiştir. Fakat sür'atle değişen ve tatbikatçıyı —belli ölçüde— tesir altına alan siyâsî cereyanlarla yakın alâkası yüzünden, onun cemiyette cârî olan kıymet hükümleriyle âhengleştirilmesi bir türlü sağlanamamıştır. Yapılan değişikliklere, dar bir zaman parçasının icab ve ihtiyaçları vücud verdiği içindir ki, kısa bir müddet sonra aynı sıkıntının başladığı görülmüştür.

Bu durum, biraz da **«lâiklik»** tâbirinin henüz tam mânâsıyla tavazzuh etmemiş ve mevzuatta **«târif edilmiş olarak»** yer almamış bulunmasından doğmaktadır. Gerçekten, kanun tatbikatçılarında bile, birbiriyle bağdaşmıyan bir lâiklik anlayışına şâhid olunmaktadır. Lâiklik tâbirinin hududlarının herkes tarafından aynı şekilde çizilmesi ve şümûlünün tayini —hissî saîklerle değil de kanunî esaslarla — sağlanamadığı takdirde, bu anlayış ve tatbik ediş farklarının ortadan kalkması imkânsızdır.

1974 yılında umûmî bir af kanunu çıkartılmış ve bu kanunun 163. maddeye âid ihlâlleri de ihtiva etmiş bulunmasına rağmen, seçim sath-ı mâiline girildiğinden bu yana, her vesile ile bu maddenin tâdilinden bahsedilmesi, tebâruz ettirdiğimiz intibaksızlığın yeni bir delilidir. Liderlerin geniş halk kitlelerini alâkadar eden mevzularda, onların hissiyatlarını okşamak mevki ve mecbûriyetinde bulunmaları keyfiyeti sebebiyledir ki; 163. maddenin tâdilinden sık sık ve her vesile ile bahsedilmiştir. Bu da, dert ve dâvânın sun'î olmayıp kökleri geniş halk kitlelerinin şuur ve vicdanlarına dayanan bir temel ve esasa mâlik bulunduğunu isbat eder. Ancak sanılmamalıdır ki, 163. maddenin ihlâli, bu maddeden en çok zarar gören imanlı kitlenin kanunlara itaatsizlik meylinden doğmaktadır. Bilâkis onların —solculara nazaran— kanunlar ve idârî hiyerarşiden gelen emirlere itaatleri, tarihî bir alışkanlığın eseri olarak ortadadır. Uzun zaman, otoriter idâreler altında yaşamış bulunan milletimizin nizama karşı gelmek şöyle dursun onu kudsî telâkki ederek bütün esaslarına hududsuz bir sûrette tebâiyyet meyli taşıdığı cümlenin mâlûmudur. Bu gerçek göz önünde tutulduğu takdirde, 163. maddenin tabiî addedilebilecek nisbetten daha fazla ihlâl edilmiş olmasının derin mânâsı ve bu maddenin amme şuurunda husûle getirdiği ızdırabın şiddeti daha güzel bir sûrette kavranabilir.

Hâl böyle iken, Başvekil'den, yardımcısı Muhterem Necmeddin Erbakan'a ve Adâlet Bakanı'na kadar her alâkadarın defâatle beyan etmiş bulunduğu **«163. maddenin tâdili»** keyfiyetinin, zannedildiği kadar kolay olmaması bir yana bu gerçekleştirilse bile, mevcud sıkıntının tamâmen izâlesi mümkün değildir. Zira tatbikatta 163. maddeye dokunan fiil ve sözlerde umûmiyetle iki veche mülâhaza olunmaktadır. Bunlardan biri ile 163. maddenin ihlâli diğeri ile de, M. Kemâl Paşa'ya âid kanun veya 6187 sayılı kanunun çiğnendiği iddiâsı birlikte vârid olmaktadır. Zira ekseriya dinî ve mânevi mes'elelerin muhâkemesinden doğan bu gibi fiiller, yalnız 163. maddeyi değil, onunla birlikte bu diğer iki kanunu da mûhil addedilmektedir. Bu sebepledir ki, bugün cephemizde hakkında sâdece 163. maddeden tâkibata geçilmiş bulunulan bir tek şahıs bile mevcud değildir. Hemen herkesin bununla birlikte zikri geçen diğer iki kanundan — en az — biri ile de başı dertdedir.

Bir kere, 27 Mayıs ihtilâl hareketinin geçici ve aşırı hissiyatını aksettiren 1961 Anayasası'nın 19. maddesinde — aşağı yukarı aynı mâhiyette olmak üzere — yer almış bulunan 163. maddenin tâdili esnasında, liderleri buna taraftar görünen bazı partilerde Meclis'te veya komisyonlarda çatlak sesler çıkmak ihtimâli vâriddir. Bu bir yana, şimdiye kadar nelere hayır demiş bulunduğu bilinen ve hissiyâtı hiç kimsenin meçhûlü olmayan Anayasa Mahkemesi'nin çıkaracağı güçlük de ortadadır. Üstelik bütün bu güçlükler bertaraf edilse bile, söylediğimiz gibi, 163'ün tâdilinin arzu edilen ferahlığı sağlamaya kifayet etmiyeceği meydandadır. Elbette nihâyet bir söz ve yazıdan ibâret olan 163'ü ihlâl keyfiyetinin, daha hafif cezalarla tecziyesi meselâ birkaç bin lira para cezâsına inkılâp ettirilmesiyle lâikliğin târif edilmesi ve bu sûretle ihlâllerin asgariye indirilmesi gerçekleştirilebilmiş olsa bu da az şey değildir. Ancak mes'eleyi kökünden halledecek olan, bu değildir.

Meclis'de yazı işleri müdürlerinin mes'uliyetini bertaraf etmek gâyesini güden bir kanun teklifi mevcuttur. Bunun kabûlü istikametinde, ittifaka yakın bir temâyül sezilmektedir. Hemen hiç bir milletvekili, bir kimsenin sırf yazı işleri müdürü sıfatıyla bizzat yazmadığı bir yazıdan dolayı aynen tecziye edilmesini câiz görmemektedir. Bugün siyâsî ve e-lâstikî mâhiyetleri itibariyle üzerlerinde tatbikatçı hukukçuların bile çok defa ittifak edemedikleri bu fiillerin, çoğu hukuk tahsili görmemiş yazı işleri müdürlerince farkedilebileceklerine ihtimal verilemez. Ancak yazı işleri müdürlerinin mes'ûliyetlerini bertaraf edecek kanun teklifinin yanına, bir de basın afvı teklifi konulmalıdır.

Zira, iktidara mensup partilerle basınımız arasındaki gerginliğin — belli bir ölçüde de olsa — giderilmesine yarayacak olan basın afvı artık bir zarûret hâline gelmiş bulunmaktadır. 163. maddenin tâdili keyfiyeti ile birlikte bunun da umûmî efkârca istenilmekte bulunulduğundan şüphe edilemez. Yirmiye yakın basın dâvâsıyla başı dertte bulunan bu makalenin nâçiz muharririnin 1977 seçimlerinde milletvekili seçilemeyişi üzerine aldığı binlerce tâziyet mektup ve telgrafı umûmî efkârın bu mevzudaki hissiyâtını ifâdeye kâfidir sanırız.

Mevzuattaki vuzuhsuzluk bir yana, basın suçlarının umûmiyetle redâet-i ahlâkiyye ihtiva etmemeleri, böyle bir teklifin kabûlü için kâfi bir sebebtir. Ancak böyle bir af kanununun çıkarılmasıyladır ki, 163. maddenin tâdili ve yazı işleri müdürlerinin mes'ûliyetlerini bertaraf eden hükümlerle birlikte, arzu edilen ferahlığı husûle getirebilecektir. Yoksa Türkiyemiz — nüfusuna nisbetle — basın suçları bakımından dünyada en ağır şartları hâiz bir ülke olmakta devam edecektir.

İleri demokrasilerde **«basın suçu»** diye bir mefhum mevcud değildir. Bu da nazar-ı itibara alındığı takdirde bir basın afvının lüzum ve ehemmiyeti kendiliğinden ortaya çıkar.

İTİZAR : Bütün dikkat ve ihtimamlara rağmen, ötedenberi yazılarımızda can sıkıcı birtakım yanlışlıkların vukû bulması önlenememektedir. Gazetenin sahibi ve başyazarı bulunmamız bu lâzımeyi gerçekleştirmemize maâlesef kâfi değildir. Geçen haftaki yazımızda büsbütün atılmış olan en son «Sol imtiyazlı mı?!» cümlesine işâretle iktifa ediyor ve okuyucularımızdan gazetemize eli değen herkes adına özür diliyoruz.

K. M.

DÜNDEN YARINA

M. ERTUĞRUL DÜZDAĞ

İÇİMİZDEKİ DÜŞMAN

«Unutmayın ki TV nükleer enerjiden bile daha tesirli bir araçtır. Zira milyarlarca insanın zihnine ve şahsiyetine tesir etmekte, yüz milyonlarca kişinin şahsiyetini değiştirmesinde mühim bir rol oynamaktadır.»

⁂

«Yapılan araştırmalara göre, 3 - 7 yaş grupları arasındaki çocukların haftada ortalama 26 saat televizyon seyrettikleri açıklandı. Liseden mezun oluncaya kadar bu çocukların, toplam 15000 saat televizyon seyrettikleri belirtiliyor. Bu rakamın ise çocukların liseden mezun oluncaya kadar **okulda geçirdikleri saatten 3000 saat daha fazla** olduğu bildiriliyor. Böylece televizyonun çocukların eğitim ve gelişmelerindeki önemli rolüne temas olunmaktadır.»

⁂

«Amerika'da psikologların uzun zaman yaptıkları araştırmalar, dizi filimleri seyreden çocuklarda şiddet eğilimlerinin çoğaldığını meydana çıkardı. Beşyüz çocuk üzerinde yapılan araştırmalar, özellikle polisiye dizilerin erkek çocuklarını büyüklerine karşı isyankâr yaptığını, bazılarını ise dengesiz davranışlara sürüklediğini ortaya koydu.»

⁂

Devamlı televizyon seyretmenin ruh ve beden sağlığına zararlı olduğu, bu durumun hastalıklara yol açtığı anlaşılmıştır. «Televizyon epilepsisi» adı verilen bu hâlin: Sara nöbetleri, göz kararmaları, bayılma, âniden düşme, kusma, ağlama, gülme, kendini kaybetme, karnı sıkışma, başağrıları ve baş dönmesi gibi rahatsızlıklar meydana getirdiği belirtilmektedir. **Renkli televizyonlar ise kansere sebep olmaktadır.** Renkli TV alıcıları çalışırken, cihazın arkasında duran çocukların ise kansere yakalanma ihtimalleri yüzde yüzdür.»

⁂

Amerika televizyonlarında altı yıldır oynatılmakta olan «McMillan ve Karısı» dizi filminin baş aktörü Rock Hudson şöyle diyor: «Bu dizide para için oynuyorum. Bana kalırsa 'McMillan ve Karısı' çok kötü saçma sapan olaylarla dolu. **Televizyon, zamanımızın en korkunç canavarıdır. Hepimiz televizyonun esiri halindeyiz.** Milyonlarca insan her gece televizyonun karşısına geçip kalıyor. Televizyon alkolikliğin de baş sebeplerinden biri. Bir aktör olarak ben de TV'nin esiriyim.»

⁂

TV'yi bulanlar, kullananlar ve dünyaya yayanların söyledikleri yukarıya alındı. Onlar feryada başladıkları sırada, bizler ayni canavarın ağzına atılmaktayız.

Şimdi gelelim kendi ölçülerimize:

⁂

Müminlerin annesi, Resûl-i Ekrem'in muhterem zevcesi Ümmi Seleme radiyallâhu anhâ anlatıyor: «Bir gün gözleri âmâ olan İbni Ümmü Mektum Resûl-i Ekrem'in huzuruna girmek için müsâde istedi. Ben ve diğer zevcesi Meymûne orada bulunuyorduk. Resûl-i Ekrem bize: **Çekilin ve saklanın»** buyurdu. Biz de **«Bu adamın iki gözü de görmez, niçin çekilelim?»** dediğimizde, Resûl-i Ekrem bize: **«O görmüyorsa, siz de görmüyor değilsiniz ya!»** buyurdular.

⁂

Hazret-i Peygamber buyurdu: **«... Gözlerin zinası (yabancı kadına) bakmaktır. İki kulağın zinası, (fuhşa dair konuşmayı) dinlemektir. Dilin zinası fuhuş söylemektir. Elin zinası (yabancı kadını) tutmaktır. Ayaklara gelince, onların zinası (fuhuş yolunda atılan) adımlardır...»**

⁂

Peygamber Efendimiz, bir adamın başına büyük bir kalabalık toplanmış olduğunu görerek, **«O nedir?»** diye sordular. **«Büyük bir âlim»** dediler. Efendimiz: **«Ne bilir?»** diye sorunca da, **«Şiir ve Arap soylarını»** dediler. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem hazretleri şöyle buyurdular: **«Bilinmemesi zararsız ve bilinmesi faydasız bir ilimdir.»**

Buyurdular ki: **«Faydası olmayan bilgiden Allah'a sığınırız.»**

Yine buyurdular: **«Şüphe yok ki, ilmin bâzısı cehâlet (gibidir), sözün bâzısı da yorgunluktur (veya: ağırlıktır).»**

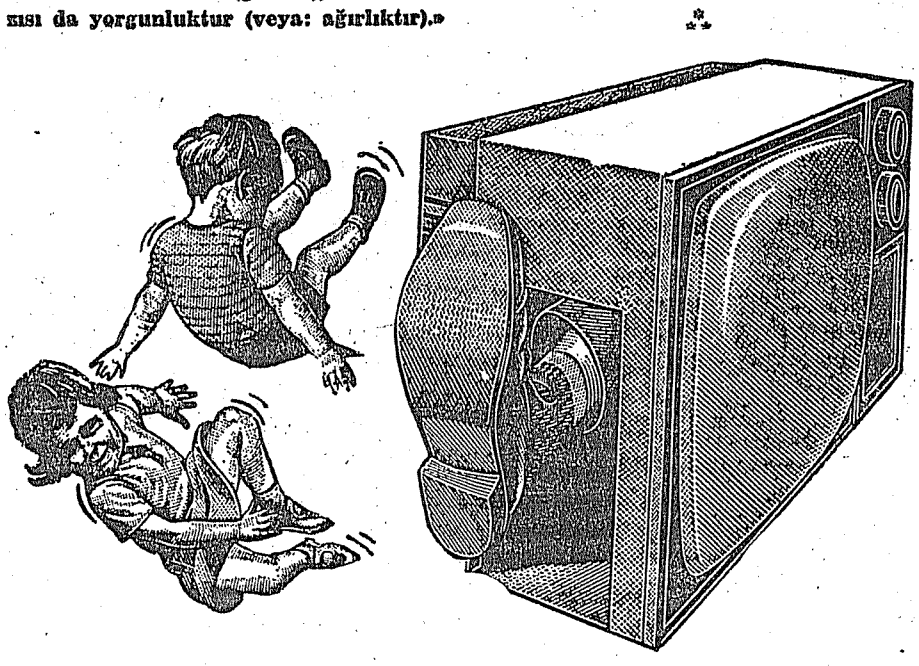

Ve yine buyurmuşlar ki: «Az başarı, çok bilgiden hayırlıdır.»

⁂

İsa aleyhisselâm: «Sakın nâmahreme bakmayın, zira o bakış kalbe şehvet tohumunu eker. Bu da fitne olmak için yeter» buyurmuştur.

Yahya aleyhisselâma: **«Zinanın başlangıcı nedir?»** diye sorduklarında, **«Bakış ve düşüncedir»** diye cevap vermiştir.

⁂

Küçükken evde gördükleri, tahsilden aldıkları, arkadaşlarının ahlâkı, edindiği alışkanlıklar, iş muhiti, umûmî hayatın tesirleri, okudukları, seyrettikleri, daima duyduğu ve gördüğü şeyler, konuştuğu bahisler, giyinişi, hatta yedikleri, insan şahsiyetinin teşekkülüne tesir ederler.

Bu tesirlerin hepsi İslâmî olduğu zaman, yeni neslin, Müslümanca yetişmekte olduğunu ümid edebiliriz.

⁂

Dinimiz bu unsurların hepsini içine alan ve düzenleyen bir nizamdır.

İslâm hayatı bir yamalı bohça değildir. Yaşayışımızın her parçasını ayrı bir milletten ve rastgele aldık. Ayni şekilde de devam edip gitmekteyiz.

⁂

Müslüman ferdin hayatı, «dinî» ve «dünyevî» diye ikiye bölünemez. Müslüman, dinini ve dünyasını beraber yaşar. Dinindeki ihmâli dünyasına, dünyasındaki hata ve zaafları dinine zarar verir, Müslüman, hayatına karışan her unsurun, giriştiği her işin, kazancının ve harcının dinine olan tesirini hesaplamaya mecburdur.

⁂

Kültür, eğitim ve eğlence âletleri, doğdukları cemiyetin evlâdıdırlar. Oranın bütün âdet, ahlâk, tavır ve usullerini, gittikleri her yere beraberlerinde götürürler.

Gazete, radyo, sinema, tiyatro ve televizyon... Bunlar bizim cemiyetimizin malı ve çocuğu değildir. Biz bunları «bitli turistler»i alır gibi aldık. Ne geri döndürebildik, ne de pisliklerini temizlemek elimizden geldi.

⁂

Yalan söylemeyen, bilmediğine karışmayan, işleri ehline bırakan ayıpları, çirkinlikleri, cinayetleri, ahlâksızlıkları gizlice tedaviye çalışan, fahişe ve sapıklardan nefret eden, hiç bir günahı ticaret metaı edinmeyen, ağırbaşlı ve mütevazi insanların cemiyetinde, bu âletler, yazacak kaç sayfalık ve söyleyecek kaç saatlik lâf bulabilirler!

⁂

TV önce para israfıdır. Anteni ve teferruatı, vergisi, tamirleri, sarfettiği elektrik, reklâmlarıyla insanları sürüklediği lüzumsuz masraflar... Sonra sıhhatin israfı: Gözlerin bozulması, havasız bir yerde saatlerce hareketsiz oturuş ve bir sürü maddî mânevî hastalıklar... His bozuklukları: Hayallere dalış, âilesini, işini, hatta kendi kendini beğenmemek, huysuzluklar... Fikrî zararlar: Faydasız ve yanlış fikirlerin, iri ünvanlı ve şişkin şöhretli saptırıcılar tarafından telkini. Her palavracıdan yeni bir «büyük» fikir ve sonunda tecrübe tahtası olmuş, şaşkın ve zavallı zihinler...

⁂

Çocuğun zihni boştur. Gördüğünü ve duyduğunu oraya yerleştirir. Hareketleri ve gelecekteki şahsiyeti bu intibaların neticesi olacaktır.

Müslüman çocuk, sokakta da bozuk hallerle karşılaşır. Ama evde doğrusunu görüyor ve öğreniyorsa, babası ötekilerin kötülüğünü anlattı ise, bunları kabullenmez ve zihnine almaz. Hatta aksine, canı sıkılıp kızarak, karşı koymayı kendisine vazife edinir.

Fakat televizyonu, babası alıp eve getirmiş ve en itibarlı köşeyi ona vermiştir. Beraber oturup seyretmektedirler, ona ayrılan vakit, iyiliğe ve ibadete ayrılandan kat kat fazladır. «Şu halde televizyon ve içindekiler iyidir...» İşte gelecek Müslüman nesilleri başka ellerin malı yapacak olan budur.

⁂

TV, Müslümanın evinden sükûneti, iffeti, saadeti ve ibâdeti sürüp çıkarır. Baba ile ana, aile dertlerini görüşecekleri boş bir vakit bulamaz olurlar, çocukları hakkında artık uzun boylu düşünemez, konuşamazlar. Bu işi TV üzerine almış bulunmaktadır. Her an boy gösteren müstechen sahneler, oğullarını ve kızlarını onların yerine terbiye (!) etmektedir. TV'nin uğursuz gürültüsü zavallı sâbik Müslüman evini çoktan işgâl etmiştir, ibâdet yapacak sessiz bir köşe yoktur. Televizyonlu namazlar, bu evlerde icad olunmuştur. Bu evlerde derin bir mânâ ve gönül hayatı, zikr ü tesbih, artık yaşayamaz. Yok idiyse, var olma ihtimalini kaybetmiş demektir.

TV, kararmış suratıyla, homurdanmadan durduğu zamanlarda bile, yabancı ve günah dolu bir başka hayatın temsilcisidir, casusudur, sabotajcısıdır.

⁂

Baba ile ana, baba ile kızı, ana ile oğlu veya erkek kardeş ile kız kardeş, yahut hep beraber, belki amcalar, dayılar, teyzeler, gelinler, damatlar, konu komşu...

Çoluk çocuğunun âhiret katili, ey gâfil ve hayasız adam!

Sen böyle oturmuş, ahlâksız ve pis insanların, sarılıp yuvarlanmalarını seyreder, sefil lâflarına güler, kıyafetlerine bakar ve kılın kıpırdamazken;

Allah'ın, Resûlünün, ashâbın, velilerin ve şehitlerin dini, senin yıkılası hânende nasıl durabilir!...

BİZ BİZE

Ölçümüz

Biz Müslümanız.

Dinimizin adı İslâmiyet'tir.

Dinimiz, her devir ve yerdeki insanları terbiye ve idare etmek üzere, kâinâtın ve canlıların yaradıcısı Cenâb-ı Hak tarafından Hazret-i Resûl vasıtasıyla gönderilmiştir. O, önce bir dünya nizâmıdır.

Dinimizi tatbik etmek ve yaşamak bizim vazifemizdir. Bu tatbikatın tamamı dünyaya âittir. Dünyadaki tatbikatın ihlâs ile yerine getirilmesi ve İlâhî kabûle mazhar olması, âhirete âit manevî neticeleri verecektir.

Cenâb-ı Hak, kullarının, dünya ve âhiret saadetlerini temin edecek olan emir ve tâlimâtını, bir arada ve içiçe olarak ferman buyurmuştur. Kullarından ne istediğini ise Kur'an ile ve Resûlünün hayatıyla göstermiş bulunuyor. İslâmiyetin insanlara getirdiği bütün vazifeler, bu dünyada yaşanırken yapılacak şeylerdir.

En fazla âhirete âit ve dünya hayatı ile alâkasız gibi görünen ibâdetlerimiz bile, ilk tesirlerini, günlük hayatımıza getirdikleri huzur, sükûnet, tevekkül, tevâzu ve itidâl ile gösterirler.

İlâhî emirlere uyulmadığı zaman da ayni şey olur. Ceza burada başlar. Müslümanın önce dünyası mahv olur. Huzursuz, mütehevvir, hırslı, mağrur ve daima aşırılığa kaçmaya hazır müfrit tipler, cemaati doldururlar. Aileler bozulur, ümmet birbirine düşer. İslâm milleti artık fakir ve hakirdir. Ahiret zilleti ise müdhiş ve gazup, onları beklemektedir.

«Kimin bu dünyada gözü kapalı ise âhirette de kapalıdır, hatta oradaki şaşkınlığı daha ziyadedir.»

Müslüman gözünü açacak, dünyanın fırsat ve imkânlarını, her yeni günde ortaya konulan nimet ve zevkleri, dininin ölçüsüne vuracaktır. Göz açıklığı budur, yoksa her önüne çıkana kurtlar gibi saldırmak değil.

Biz, siz ve onlar... Müslümanız.

İslâm dinî, dinimizdir. Ve hepimiz, dinimizin gösterdiği şekilde yaşarız.

Karşılaştığımız her yeni fikir, tavır ve eşyayı dinimizden sorarız. Fikri benimsemeye, tavrı takınmaya ve eşyayı kullanmaya izin verirse, onları alır, vermezse reddederiz. Kendi fikrimizin, keyfimizin veya menfaatimizin hiç bir önemi yoktur. Her şey, bütün istekler, bizler ve dünya, İlâhî arzunun önünde saman çöplerinden farksızız.

Müslüman fertlere, Müslüman âilelere ve Müslüman cemiyetlere huzur ve saadet veren işte bu teslimiyettir.

M. E. D.

TASHİH : Geçen haftaki yazımızın başlığı «Evimizdeki Fagin» olacaktır.

TÜRKÇESİ Ahmed SELÂMÎ

Sünnîliğin karşılaştığı iç fitne

Mukaddes ve muazzez ŞERÎATIMIZDAKİ bütün kânûn ve hükümler, birbirleriyle âhenkdâr ve irtibatdâr ola-olarak bir nizâm ortaya koyar. Bu nizâmın kaynağını teşkîl eden sünnet, Kur'ân-ı Kerîm ile; icmâ', Kur'ân-ı Hakîm ve Sünnet-i Nebeviyye ile; müctehid imamlarımızın kıyâsı da Kur'an-ı azîmüşşan, Sünnet-i seniyye ve icmâ ile mukayyet olduğu cihetle, zikri geçen bu dört delîl ile ortaya çıkan bütün hüküm ve kânunlar, *ŞERÎAT* denilen o ilâhî nizâmı teşkîl eder... Bütün mü'minler de buna, bidâyetden beri böylece inanagelmektedirler. İstishâb, istihsan, maslahat-ı mu'tebere gibi tâli deliller de, edille-i erbaaya râci oldukları halde ehl-i sünnet mezheblerinin büyük imamları tarafından Şerîat Kânunlarının ortaya çıkarılmasında birer delîl olarak ele alınmışlardır.

Bugün, elimizde fıkıh hükümleri olarak bulunan ilâhî kânunların tamâmı, zikri geçen delillerden istinbât edilerek birer birer tesbît ve tayin edilmişlerdir. Müctehid nâmıyla yâdetdiğimiz, o müstesnâ ilim, zekâvet, ittikâ, ahlâk ve ihlâs sâhibi imamlar, kendilerine mahsus usûl-i fıkıh mekanizması ile bu yüzbinlerce hükümleri tedvîne çalışmışlardır. Bu müctehid-i mutlak imamlardan sonra gelen, ve bu büyük imamların teşekkül etdirdikleri fıkıh usûlleri dâiresinde yeni mes'elelerin hükümlerini ortaya koyan muhtelif müctehid kademelerindeki imamlarla da, bu çalışmalar asırlarca devâm etmiş durmuşdur. Böylece, ilâhî sistemin hayâtı kuşatmadık hiçbir noktası bırakılmamış; başka ta'birle, Şerîat Nizâmının, hayâtın herhangi bir noktasına, hangi hükmü getirdiği bilinir olmuşdur... Hulâsa böylece, hukûkî, iktisâdî, ictimâî ve siyâsî her noktada, Allah Azze ve Celle Hazretlerinin irâdesi, topyekûn yeni mes'eleleri de kuşatdığı halde ortaya konulmuşdur.

Ehl-i salîb ise asırlarca hilâl ile çarpışmasına rağmen bir muvaffakiyyet elde edemeyince, yegâne çâreyi, müslümanları hukukî, ictimâî, iktisâdî ve siyâsî her noktada kuşatarak Allah irâdesine irtibatlayan Şerîat sisteminin bozulmasında bulmuşdur. İslâm düşmanları bu uğurda ilk olarak, müctehid imamlarla, bu imamların usûlü dâiresinde ilerleyen, ve böylece de hukûkî, ictimâî, iktisâdî ve siyâsî her hayat noktasındaki Allah irâdesinin hükmünü nizamlayan ehl-i sünnet mezheblerini hedef almışlardır. Müntesibi kalmayan ehl-i sünnet mezhebleri hariç tutulursa, 4 ana kol hâlinde veya 4 fıkhî yol hâlinde hayâta Allah irâdesini tatbîke çalışan müslümanlar, bugün dört imama ve onların müstesnâ usûlleri ile her mes'eledeki Allah irâdesini anlama mektebleri olan 4 mezhebe, düşman edilme plânlarına ma'rûz bırakılmışlardır. Çünki Allah irâdesinin her dünyâ mes'elesindeki hükmünü tesbît laboratuvarı olan mezheblere bağlılık çözülünce, müslümanların hukûkî, ictimâî, iktisâdî ve siyâsî topyekûn hayat işleyişlerinde disiplinize edecek bir inanç bağı kalmamış; her kafadan bambaşka sesler çıkmağa başlamış olacakdır. Şeytan cebhesi, müslümanlarda bu parçalanıp infilâk etmeyi te'mîn için, durup dinlenmeden, ehl-i sünnet mezheblerine ve eimme-i erbaaya (4 imama) türlü yalan, dolan, iftirâ ve te'vilât ile hayâsızca hücûm etmektedir.

Şeytan cebhesi; Allah irâdesinin, hayâtın işleyişinde bugün mu'teber olamıyacağı hükmünü umûmîleştirmek için, İslâm fıkhının, falan asırdan sonra dondurulup bırakıldığını; ictihâd kapısının kapatıldığını; böylece o donmuş fıkhî ahkâmın çağın gerisinde kalarak bugünün ihtiyaçlarına cevâb veremiyeceğini yayıp durmaktadır. Halbuki yukarıda arzetdiğimiz gibi Ehl-i Sünnet mezheblerinin tekevvün ve teşekkülü, zaman içinde ortaya çıkan her yeni mes'elede, Allah irâdesinin ne olduğunu ortaya çıkarmak zarûretine vâbestedir. Şeytan cephesinin bir kolu ise, mezheblerin zaman içindeki inkişâfını tamâmen setretmese bile, daha makûl görünebilmek için, bilfarz hicrî 8 nci asırdan sonra bir donukluğa atıfta bulunarak, gene daha evvelin çalışmalarını, çağın ötesinde kalışa mahkûm etmektedir...

Maalesef bazı safdiller de, bütün telkîn vâsıta ve imkânlarının şeytan cephesi lehine olan vaz'iyyetinin te'sirinde kalarak, İslâm fıkhının donukluğu bahânesiyle, ictihâd kapısının açılıp, zamana ve zemîne göre yeni ictihadlar yapılmasını isteyebilmektedirler!... Bu zavallılar, düşünüp, içinde bulunduğumuz şeytânî cemiyeti iyice bilebilseler, ictihâd işinin rejimin mekteblerinden yetişen, değil zühd, takvâ ve İhlâsda mümtaz olabilmeyi, daha mahremlerinin eteklerine bile sâhib ve hâkim olamayan nevzuhur şöhretperestler elinde kat'iyyen vücud bulamıyacağını hemen fikredeceklerdir. Hele ictihad kapısını açıp yeni ictihadlar yapma fitnesinin ardında saklı «*düzensel*» niyyetler, dört imama ve dört mezhebe olan bağlılığı koparıp, bu dört yolla tedvîn edilen Allah'ın hukûkî, ictimâî, iktisâdî her hâdisedeki irâdesini, işlemezliğe mahkûm etmek de olursa, tehlikenin vehâmetini, artık hiçbir samîmî müslümanın idrâk etmemesi mümkin değildir....

Dört imam ve dört mezhebe bağlılığı koparak, İslâmın eşyâya, hukûkî, ictimâî ve iktisâdî aksini, bilerek veya bilmeyip de âlet olarak katletmek istiyen bazıları ise, müctehid imamların ictihadlarına bağlılığı Allah'a şirk koşmak olarak tavsîf ediyorlar ki, hiçbir devirde bu kadar küstahlaşıp azan ve edebsizleşen bir *mezhebsizliğe* rastlamak mümkin değildir. Bugün Allah ve Resûlünün irâdesi en iyi anlaşılmak isteniyorsa, insâniyyetin müstesnâ şahsiyetleri olup, zühd, takvâ, ihlâs, ilim, amel ve cehd ü gayretde mümtaz birer lider olan dört imama ve onların usûlleri ile gelen hükümlere iyice tutunmak şartdır. Onları taklîd etmek, onların ilmî, aklî, amelî ve her türlü üstadlıklarına itimad etmek demektir. Asıl şirk, nefsin taklîdi bilinmeli...

YOL
OLDUR Kİ DOĞRU VARA
Selahaddin EŞ

163'ün pençesinde cezâevinde 17' nci hafta

Bu fitne ateşini ancak İslâmî akıl söndürebilir!

S. Muradbeyli

neşredilen dergi ve gazetelerle, ve bunların da derhal siyasî polis tarafından toplatılmasıyla noktalanır. Ama bu, Türkiye için çok ciddî bir mes'eledir ve hadiseye devekuşu zihniyetiyle değil, müslümanca bakmadıkça, İslâmî aklın çözüm yollarını tatbik etmedikçe, daha önce bir-iki sağlıksız, ağır ameliyatla müzminleştirilen hastalık bütün bünye için faturası çok pahalı olan bir durum ortaya çıkarabilir. Hem unutmayalım ki, bu noktada suçu üzerlerine atmakla pek mâhir olduğumuz dış güçler de boş durmuyorlar.

Dün, İslâm ahâlisi arasında başlıyan kavmiyetçilik hareketlerinin ilk odak merkezlerinden Arnavutluk'ta nasıl ki, Boston Ortodoks Arnavutları piskoposu Fan Noli'nin mesâîsini (sonraları kral olacak olan) Ahmed Zog ve Toptanî âileleriyle birleştirirken bütün Hıristiyanların desteğini sağlamış idiyse; keza, hıristiyan şeriatine göre dahi gayrimeşrû bir çocuk olan **Lawrence** de güya arkeolog olarak geldiği Orta-Doğu'da kendi vûcudunu şeyhlere satacak kadar alçak iğrenç bir cinsî sapık olmasına rağmen müdahale bekleyen bir kanlı cerihaya bir neşter atarak Osmanlı Devletinin kendi içinden kundaklanmasında büyük rol oynamıştır ve bugün de Doğu Anadolu'da aynı oyunu oynamak isteyenler vardır. Ve bunların başında da ünlü Amerikalı yahudi gazeteci Sulzberger gelmektedir. Sulzberger Ecevit'in de, Kâmuran İnan'ın da çok samimî ve yakın dostu olup, Türkiye'ye her gelişinde —kendi ifadesiyle— Kürdistan'a gitmekte, yer sofralarına oturmakta, kürtçe konuşmakta, **«alabalık avına..»** diyerek, henüz çoğu aydınımızın gitmediği yörelerdeki gizli enerjiyi yoksulluğun ve Cumhuriyet devrinin ilgisizliğinin doğurduğu hınç potansiyeliyle birleştirip, şeytanî hareketler peşinde koşmakta; geçen asırda **Sultan Abdülhamid Han**'ın Doğu Anadolu'da beliren Ermeni gâilesini ezmekte kullandığı ve kürt beylerine teşekkül ettirdiği **Hamidiye Alaylarının** izlerini yok edip, Ermeni ile Kürt'ün aynı ırktan geldiği safsatalarına kadar gidebilmektedir.

İşbu Sulzberger keferesi kendisini gizleyebilmek için de Amerikan gazetelerinde bir - iki yazı yazıp, Türkiye'de kürtler üzerinde bir ayırım yapılmadığını, Kâmuran İnan örneğinde olduğu gibi, kabiliyetli kişilerin en yüksek mevkilere getirilebildiğini yazdı. Buna rağmen, öyleyse, bu keferenin, Türkiye'ye her gelişinde husûsî müsaadeyle Doğu Anadolu yaylalarına tırmanmasının mânası ne oluyor?

Bu satırların sahibi, 1963 - 69'larda bulunduğum Doğu ve Güney - Doğu Anadolu yörelerinde Amerika'nın o zamanlar **«Barış gönüllüleri»** adı altında bütün dünyaya saldığı casusların, bu bölge halkının içinde harıl - harıl kürtçe öğrendiklerini bizzat müşâhade etmiştir. Halbuki, görünüşteki vazifeleri parasız İngilizce kursları açıp, yürütmekti.

Şimdi biz yine gelelim, mes'elenin özüne... «Kürt diye bir müstakil kavim var mıdır, yok mudur?» münakaşası lüzumsuzdur. Çünkü bugün bir vâkıa olarak böyle bir kavim vardır ama, her kavim gibi bu kavmin de nihayet bir kaç asır geriye gidince, kökü tarihin karanlıklarında kaybolmaktadır. Ama meseleye antropolojik ve demografik açıdan değil de İslâmî akılla baktığımız zaman mesele çözülüverir. Tabiî bir hal olduğunu bildirir, ancak hiç bir müeyyidesi olmayan bu tabiî halin üstünlük — veya küçüklük — unsuru olarak kullanılmasına asla müsaâde etmez, şiddetle karşı çıkar.

Bu açıdan bakıldığında, bir **türk**, bir **arap**, bir **japon**, bir acem, v.s.. kendi kavmini ileri sürerek üstünlük iddiasında bulunamaz. Üstünlük ve fazilet ,takvâ sahibi olmadadır. Bu demek değildir ki, kendi kanından olanları sevmiyeceksin; asla!. Ama, mümin bir tanımadık ile kâfir bir kardeş arasından, müslüman kimi seçecektir ve sevecektir? İşte İslâmî akıl bize bunu öğretir. Kalb ve gönüllerdeki beraberliği kardeşliğin de milliyetin de temel esası kabul eder; diğer taraftan da soysopla, ırkla, kavimle, mezartaşıyla öğünmeyi yasaklar!

Meselemize bu açıdan yaklaştığımızda, Türkiye'deki mevcud düzenin milletimizin inançlarıyla bağdaşmıyan bir kavmiyet anlayışını kendine düstur edindiğini görmekteyiz: Türk üstündür, diğerleri alçak.. **«Pekiyi Türk kim?»** derseniz, Türk vatandaşlığı kanunu bunu **«Türkiye'de oturup, kendini Türk kabul eden herkes Türk'tür»** diye hallediverm iş.. Türkçe bilmesi şart değil, üstelik.. Bu yüzden Abûzer'le Şeyhmuz'la, Ahmed'le, Hasan'la Kirkor, Mordehay, Dimitri ve Hırant aynı kavimden. Tam eşitlik, ne güzel!.

Bu eşitliğin faziletinden olmak üzere Mordehay'lar İbrânice, Dimitri'ler rumca, Kirkor'lar Ermenice gazete çıkarırlar, kitaplar basarlar Türkiye'de... Yani, Türk olmanın nimetlerinden alabildiğine faydalanırlar.. Ama bin yıldır beraber yaşayıp aynı inancı paylaştığımız ve kürt ismiyle anılan müslüman kardeşlerimize — hiç şüphesiz bir takım husûsî şart ve sebepler yüzünden — ayni hak tanınmak istenmemektedir. Bunun kabahati Türk ve Kürt münevverlerindedir. Yoksa bunda ne mahzur olabilirdi?

Anadolu'nun gerçek sahibi olan müslümanlar Hakkâri'den kalkıp Çanakkale için, Edirne'den kalkıp Doğu Bayezid için ölmeye gitmediler mi? Hattâ şehidliklerimizde, bütün İslâm dünyasından gelen kahramanlar yatmıyorlar mı?

O halde **«Kürtçe konuşuyorlar,** veya **kürtçe gazete çıkarıyorlar»** diye kendilerinden korkulanları bizden uzak eden temel ayrılık ateşlerinin, nifak ateşlerinin üzerine İslâmî akılla gitmek zorundayız. Bin yıldır Anadolu'da birlikte olduğumuz ve kendilerinden asla korkmadığımız bu insanlarla aramızda ne var ki? Onlar ki, **«lâilâhe illallah»** sancağının altındalar, biz de devlet olarak da, fert olarak da o sancağın altında isek bir ayrılığın olduğuna bizi kim inandırabilir?

Ama bu birlik yok ise ortada bir **«ayrılık - gayrılık ateşi var»** demektir ve bundan faydalanmak için meydana atılacak kavmiyetçiler de, (kürtçü, türkçü, arapçı v.s..), komünistler de, kapitalistler de, siyonistler de çıkacaktır. Bu neticeyi, İslâmî çözüm yolunu tatbik etmedikçe kaçınılmaz bilmeliyiz. İslâm dil ayrılıklarından ürkmez. Ama siz İslâmdan koptunuz mu, yerine ikame etmeye çalıştığınız her sistem bâtıl olacak ve hele bir kavmiyetçilik şuuru ile bir dili konuşanlar kendilerini sırf bu yüzden diğerlerinden üstün gördüler mi, mukabil bir sapıklık haliyle boyverecektir.

O zaman da benim öz iman kardeşim ayrılık ateşine itilecek; **«Ben de Türk'üm»** diyen Mordehay'lar, Kirkor ve Dimitri'ler ise parsayı toplayacak, kendi imanlarının kültürünü geliştirecekler.. Ama, elli yıldır yanlış bir anlayışla illâ da Türkçe konuşacaksın diye zorladığım kardeşim benden uzaklaşacak.. Mes'ele zannedildiği gibi basit ve tek sebepli değildir.

Müslüman olanlar birbirlerinden korktukları anda, müslümanlıkları büyük darbe yemiş demektir. Asıl üzerinde titrenilecek olanlar hangi dilden konuşursa — konuşsunlar, müslümanlar değil; Türkçe dahi konuşsalar İslâm olmayanlardır. Bu gerçeği idrâk etmedikçe bu fitne çok büyük ızdıraplara vesile olacaktır, unutulmamalıdır!

Çünkü, **İslâm'dan daha müessir bir ortak kıymet hükmü arıyan müslümanlar** — ister Türk olsunlar ister kürt — **câhiliye sapıklıkları içinde yüzüyorlar** demektir.

حقایق البیان فی حق جنتمکان سلطان عبدالعزیز خان

Hakaayık-ül Beyan Fî Hâkk-ı Cennetmekân Sultan Abdülaziz Han

Sâdeleştiren ve tahşiye eden: YAŞAR KOÇAK

12

Velini'met cennetmekân efendimiz yüksek sesle

«— Ben bunları bilmiyor değilim. Avrupalılar her ne iş olursa olsun böyle büyük istikrâz ve alış verişde bulunanlara komisyon veriyorlar. Hatta aracılık yapıp yol gösterenlerin de kendilerine teklif edilen komisyonları almaktan çekinmediklerini duyuyorum. Binâenaleyh bu mesele devlet ve millete hayırlı olup iyi bir neticeye bağlanırsa devletin hâzinesi ve milletin saâdeti için bir hizmet yapılmış olur. Bunun için teklif edilen komisyonu da siz alabilirsiniz.» buyurması doğruluğunun bir aksisedâsiydi.

Akibeti fena, leim Mahmud Paşa ne cevap verecek diye konuşmaya kulak vermek mecbûriyetinde kaldım.

«— Kullarının iki ayağını çukurda olup böyle külliyetli bir meblâğı asla kabul edemem. Zaten şevketmeab efendimizin hususî tahsisâtlariyle Avrupa'dan top vesâir sipârişler yapıldı, konsilid fâizlerinin düşürülmesinde de efendimizi birçok zararlara uğratdığımı biliyorum. Bu gibi şeylere karşılık olmak üzere efendimize takdimine cesâret ediyorum.» diyerek şeytanca bir mâ'ruzatda bulunan Mahmud Paşa, Padişâh hazretlerini aldatmaya muvaffak oldu.

Hatta merdivenlerde kolunun yenine gizlediği ve ne olduğunu bilmediğim kâğıdı da takdim etmeyi başarmış olmalı ki, Mahmud Paşa gittikten sonra padişah hazretleri odasındaki yazıhânenin bende bulunan anahtarını istedi, biraz sonra tekrar geri verdi.

Bir iki gün geçdikten sonra velinimetim efendimiz hazretleri

«— Mahmud Paşa sana birşeyler anlattı mı?» diye sordu.

Ben de

«— Hayır efendim» cevabını verdim.

Bir gün sonra hususî bir vazifeyle Bâb-ı Âliye gittim. Döndüğümde padişah hazretleri aynı soruyu tekrar sordu. Tekrar

«— Hayır efendimiz» cevabını verdim. Padişah hazretleri

«— Bu adam bir iş yapmak istiyor. Eğer vekiller de bu işin yapılmasında ittifâk ederlerse devlet ve millete hayırlı olur», dedi. Konuşmamız bu minvâl üzere kaldı. Bu konuşmanın üzerinden bir iki gün geçti ki, bir gün Merhum Damad Mahmud Celâleddin Paşa (1) geldi.

«— Leim Mahmud Nedim Paşa kendi kafasına göre kötü bir iş yapmaya çalışıyor. Eğer bu mesele duyduğumuz şekilde kararlaştırılırsa Allah korusun devletin başına büyük bir felâket gelir. Elîm Şam Vukûatı (2) gibi memâlik-i şâhânenin her tarafında vuku'at zuhur eder. devlet ve milletin yok olmasına sebep olur» dedi.

Ben durumu padişah hazretlerine arzedeyim, huzura çıkın hakikatı anlatınız dediğimde

«— Allah seni bu mekânda dâim eylesin böyle şeyleri ancak padişahına yakını siz arzedebilirsiniz. Biz cesâret edemeyiz» dedi ve gitti.

Ertesi gün merhum Namık Paşa(3) geldi. Damat Mahmud Celâleddin Paşa'nın sözlerini teyid etti. Ona da huzura çıkıp hakikatı anlatmasını teklif ettim. Zannedersem mevkiini korumak gâyesiyle Mahmud Celâleddin Paşa gibi konuştu ve gitti.

Bir iki gün sonra Yusuf Paşa (4) Mâliye nazırlığından azledildi. Yerine vezirlik rütbesi tevcihiyle merhum Gâlib Paşa mâliye nazırı oldu. Hilâf-ı âdet olarak merhum Yusuf Paşa azlinden dolayı teşekküre, Gâlib Paşa da mâliye nazırlığından affını istirhâma geldiler. Her ikisi de Mahmud Celâleddin ve Nâmık Paşalar'ın ifâdelerini teyid ederek, üzüntülerini bildirdiler. Leim Mahmud Nedim Paşa devletin başına bir belâ getireceğini söylediler. Böyle dikbaşlılıkla hazırlanmış mukaveleye imza atmaları halinde her ikisinin de haksızlığa uğrayacaklarını anlattılar.

Vekillerin bu şekilde beyânda bulunmaları beni çok şaşırttı. Yukarıda yazdığım ve anlattığım gibi Vâlide Sultana böyle işlere karışmayacağıma dâir söz vermiştim. Fakat padişah hezretlerine sadakatim beni bu emre muhâlif hareket etmeğe mecbur etti. Böylece vekillerin arzettiği meseleleri mu'tedilâne ve yavaş yavaş arzetmeye sırası geldikçe birer-ikişer kelime çoğaltarak meseleleri uzun uzun anlatmaya başladım. Vekillerin bu meseledeki ihtarları beni daha fazla malûmat edinmeye sevketti. O zaman Leim Mahmud Nedim'in Hakipâ'yi şâhâneye arzettiği kâğıdın mâhiyetini öğrenmek ve ona göre hareket etmek lüzumunu hissettim.

(Devamı Var)

(1) Sultan Aziz ve Sultan Hamid devirleri vükelâsındandır. Meşhur Tophane müşiri Damad Fethi Ahmed Paşanın oğludur. Ticaret nâzırlığında bulunmuş olup Sultan Mecid'in kızlarından Cemile Sultan'ın kocasıdır.

(2) Şam Vukuâtı (1860) : Suriye'nin bu büyük ve eski merkezinde muhtelif mezheblerden 20—25 bin Hristiyan vardır. Lübnân misâlinden cesâret alan Müslümanlarla Dürzüler Şamda'da işte bunlara karşı yağma ve katliâma başlamışlardır. Şam vak'asının oyun oynuyan çocuklar arasında çıkmış bir sokak kavgasından alevlenmiş olduğu rivayet edilir. Bilhassa ölenler arasında Amerika ve Hollanda konsoloslarının da bulunması vak'anın siyâsî vehâmetini büsbütün artırmıştır. Vâli ve mûşir Ahmed Paşânın en büyük kusuru mevcûd askeri ile işe müdâhale etmeyip mâiyetinin telkinine kapılarak hükümet konağına kapanmış olmasında gösterilir.

Bu vakıa karşısında Bâb-ı Âli'nin aldığı tedbir, Hariciye nâzırı Keçecizâde Fuad Paşanın nezâret uhdesinde kalmak üzere «fevkalâde me'mur ve murahhas» sıfatı ile her türlü askeri idâri, siyâsi ve malî selâhiyetlerle isyânın bastırılmasına ve icâb eden ıslahatın yapılmasına me'mur edilmesidir.

(3) Sultan Mecid, Sultan Aziz ve Sultan Hamid devirlerinin erkânından olup muhtelif Tophâne müşirlikleri ve seraskerlikleri vardır.

(4) Sultan Aziz ve Sultan Hamid devirleri vükelâsından.

TESBİT

Sadık Özarslan

Hanımlarımızın dikkatine...

Dünyanın ahvâli mâlûm.. Gidişât gözler önünde. Kimin ne yaptığı ve nereye gittiği ayân - beyân ortada. Amerika'da **«fâhişeler»** yürüyüş yaparak, toplantılar tertibleyerek hak istiyorlar. Kanada Başbakanının karısı, bir rezille kaçıyor.. Almanya'da faşing rezâletleri düzenleniyor.. İngiltere'de, İtalya'da Fransa'da.. Rus ve peyklerinde kadınlar en ağır işlerde çalıştırılıyor.

Bizde ise.. Randevûevleri çalıştıranlar, en fazla vergi verenlerden oluyor.. Soğukoluk'lar harıl harıl çalışıyor.. Anadolu'nun bağrından kaçıp kapağı büyük şehirlere atan mâsûm ve mazlûm kız çocukları, artist olmak, dansöz olmak istiyorlar.. Pavyonlarda, diskoteklerde ve daha bilmem nerelerde kadınlık, haraç-mezâd satışa çıkarılıyor. Ankara, İstanbul ve İzmir otellerinde müşterilere; viskinin, cinin yanında kadın da veriyorlar.. Duyduğumuza göre; durum bu. Keşke yalan olsa...

Öyle bir hengâmedeyiz ki; aklı başında olması lâzim gelen ve akıllıca bir yol tavsiye etmeleri gereken prof. larımızdan bâzıları bile gençliğe **«seks yapmalarını,** yâni birbirleriyle sarmaş-dolaş olmalarını öğütlüyor. Bâzı yerlerden, en çirkin filimlerin **«müstehcen ve ahlâk bozucu olmadığı»**na dâir fetvâlar çıkıyor.. yolda, sokakta olması mümkün hâdiseleri câiz görüyor; öpüşmeyi, mâsum arkadaşlık şeklinde ifâde ediyorlar.

Kitaplar yazılıyor, broşürler neşrediliyor.. Ve aynen deniliyor ki :

«Hiç araba kullanmamış birini iyi şöför, hiç hasta tedâvi etmemiş birini iyi doktor sayabilir miyiz? Öyleyse niçin hiçbir cinsî harekette bulunmayan kızlar iyi ahlâklı sayılsın?» Yine diyorlar ki:

«Kızlığını kaybetmek, yanlış bir tâbirdir. Doğrusu; kadınlığa kavuşmak olacak bunun.»

Böyle diyorlar.. Herhâlde bunları, bu yazılanları hepimiz iğrenerek okuyor ve çâreler düşünüyoruz. Neticede ortaya **«muz soyar gibi kadın, kız soyanlar»** çıkıyor. Tirajı büyük gazeteler, bir kısım dergiler ise bunları utanmadan ve sıkılmadan yayabiliyor ve hatta kazançlarını, müstehcen neşriyât üzerine kuruyor. Gün geçmiyor ki; bir edebsizlik, bir ahlâksızlıkla karşılaşmayalım. Artık bâzı gazetelere bakamaz olduk.. Onlar, bizim yüzümüze hâlâ nasıl bakıyorlar? Doğrusu hayret!..

Bir kısım seks manyaklarının yatak odalarına bile giriliyor; yatak odası aynen gazete sütunlarına aksediyor. Bütün bunlar, hem de **«Müslüman Türkiye»** de gayet rahatlıkla yapılıyor ve bol para kazanılıyor. Adamın nikâhlı karısı başkasıyla kaçıyor.. Alıyor, getiriyor; bir daha kaçıyor. İşin garibi, bütün bunlar **«sosyetik yaşantının (hayatın) gereği»** sayılıyor.. Kimselerde ses yok. Sessizlik bir tarafa, bu tip gazeteler, bizim dindar halkımızın ceblerinde dolaşıyor. Namazda, niyazda, her yerde.. Bir çare aramalı bu derde. Çünkü kadınlık gidiyor elden. Çünkü bazıları çalıyor her telden.

Bizim gönlümüz; kadınlarımızın, bir meta' gibi kullanılmasına alınıp satılmasına asla râzı değildir. Bizim inancımıza ve anlayışımıza göre : «Cennet anaların ayakları altındadır.» Anaları Cehennem'e göndermek, âile hayatımızı ateşe döndürmemek için elbirliği ile çalışalım. Ey aklı başında hanımlar; siz de teşkilâtlanın!.. Hakkın sesini yükseltin!.. Bembeyaz olan örtünüzün rengini belli edin.. Ve kadınlığı lütfen kurtarın!

BORÇ 150, FAİZİ 400 MİLYAR...

BATILILAR TÜRKİYE'Yİ FÂİZLE ZİNCİRLEDİ...

Borcu değil fâizini ödüyoruz ama bitmiyor...

hālā batı'nın ağzıyla...

Vehbi Koç yüzde 30 Devalüasyon istiyor

Türkiye, cumhuriyet rejiminin 54. senesinde bataklığa saplandı. Kurtulmak için canhıraş gayretler göstériyor. Ne var ki, **Türkiye'yi bu âkibete sürükleyenler, saplanılan bataklığın hangi zihniyet olduğunu halâ görmezlikten gelmeye ve vatandaştan gizlemeye devam ediyor. Batı'dan ithâl olunan «fâizci zihniyet» Batının kurduğu tuzağa düşmüş vaziyette. Batılılar Türkiye'yi «faiz»le zincirledi. Cumhuriyet Türkiye'sini tehdit eden ne «Amerikân silâh ambargosu» ne de bir başka şey; sebep, alınan dış borçlar ve bu borçların fâizleri... Öyle ki, Türkiye, nesiller boyu aldığı borçların, ana paraları bir tarafa, faizlerini ödemekle mükellef vaziyette.**

Nitekim, her sene, alınan dış borçların ana paralarının 2,5 misline yakın «faiz»i ödenmeye çalışılıyor.

Türkiye'nin kendi dış borç rakkamı hakkında devletin verdiği malûmat değişik.. Ama bilinen gerçek şu: Türkiye dışarıya takriben 150 milyar TL. borçlu. Bunların bir kısmını ise hususî bankerlerden alınan borçlar teşkil ediyor. Türkiye, ihracat gelirlerinin büyük bir kısmını bu borçları ödemeye ayırıyor ama, bunlar borç alınan para yerine, borçların yüksek faizleri tarafından eritiliyor. Yâni, faiz ödemekten, borca sıra gelmiyor..

Yeni yeni borçlar alınıyor ve eski borçların faizleri karşılanmaya çalışılıyor.

Gerçekten, 1977 yılının Ağustos ayına kadar Türkiye dışarıya tam 325 milyon dolar (yaklaşık 6,5 milyar lira) borç ödemiş vaziyette. Ama bunun 218 milyon doları sadece faiz. Yani alınan dış borçların faizi olarak 4 milyar 360 milyon lira ödenmiş.. Ana para ödemesi olarak ise yalnızca 107 milyon dolar verilebilmiş. Bir başka deyişle asıl borcun ikibuçuk misline yakın faizi ödenmiş..

(Maliyeciler, böyle bir izahın sıhhatli olmayacağını ifade etmekle birlikte) 1977 borç ödemeleri esas alınarak bir mukayese ile tahmin yapmak icâbederse Türkiye'nin dışarıya karşı 150 milyar lirasını anapara teşkil etmek üzere 400 milyar lira faizle takriben toplam 550 milyar lira borcu bulunuyor. Ancak, bu rakkam kesin değil çünki, her geçen gün faizler üstüste biniyor, borç grafiği yükseliyor.

Nitekim, selâhiyetli merciler de dış borç ödemelerinde faiz paylarının sür'atle artmakta olduğunu söylemekten geri durmuyorlar. Bu artış aydan aya yakalanamaz hale geliyor. Sadece Ağustos ayında yapılan faiz ödemeleri 46 milyon dolar (960 milyon lira). Hele DCM'ler için ödenen fâizler hepsinden fazla. Çünkü, bunlar daha yüksek faiz nisbetleriyle alınıyor. 218 milyon dolarlık faiz ödemelerinin 95 milyon doları DÇM faizlerine ait. 11 milyon doları da bankerlere verilen faiz.

Dış borç ödemelerindeki bu yüksek faiz nisbeti karşısında cumhuriyet Türkiyesi, bütün dış münasebetlerinde eli kolu bağlı vaziyette. Batılılar bunu bildiklerinden **«iktisadî baskı»** tabir olunan tehditlerini devam ettiriyorlar. Bu tehdidin **«silah ambargosu»**ndan daha tesirli olduğu da bir gerçek. Faiz bataklığına iteklenen Türkiye'nin Kıbrıs ve benzeri millî davalarını halledebilmesi böylece engelleniyor. Dış borçların faiz zincirine vurulan Türkiye, millî davalarını halletmek bir tarafa içeride de aynı faiz belâsının bir devamı olarak **«iktisadî buhran»**la kıvranıyor.

Devletin aldığı faizli borçlar halkın üzerinde de tesirini gösteriyor. Bir bakıma olduğu gibi halka aksediyor ve zam üzerine yapılan zamlarla halk aslında

---

Türkiye'nin Batı tarafından iktisaden tehdit edilmesi, yine Batılılar tarafından **«yorumlara»** tabi tutuluyor ve **«teklif»** gibi ileri sürdükleri tehditlerinin haklılığını gösterebilmek için birtakım yerli işadamlarının ve sanayicilerin görüşleri alınıp ilân ediliyor. Bilhassa İngiliz gazeteleri bunu vazife edinmiş bir halde.. İngiliz gazetelerinde gün geçmiyor ki, Türkiye'nin iktisadî mes'eleleri, Kıbrıs mes'elesiyle birlikte ele alınmasın ve yorumu yapılmasın... Nitekim, bu arada yerli işadamlarının âdeta Batı'nın isteklerini haklı bulan beyanlarına da yer veriliyor. Meselâ, Milletlerarası Para Fonu (IFM) nin Türkiye'ye tehditle dikte ettirmek istediği ve kısmen de muvaffak olduğu **«devalüasyon»** (Dolar karşısında Lira'nın kıymetinin düşürülmesi) için Vehbi Koç'un oğlunun da aynı kanaatte olduğu ve yüksek nisbette devalüosyon istediği yazıldı. **«Financial Times»** adlı İngiliz gazetesi Koç Holding'in İdare Hey'eti Reisi Rahmi Koç'un devalüasyonun yüzde 30 nisbetinde yapılmasını istediğini duyurdu. Gazete, Ankara'daki muhabirleriyle konuşan Vehbi Koç'un oğlu Rahmi Koç'un iktisadi görüşlerini aksettiren yorumunu neşrederken aynen şu satırlara yer verdi :

«Türkiye'nin en büyük iş gurubu Koç Holding'in İdare Hey'eti Reisi Rahmi Koç devalüosyonun yüzde 30 nisbetinde olması ve ek tedbirlerle kuvvetlendirilmesi icâbettiğini müdafaa etmektedir. Rahmi Koç'a göre, Türkiye ihraç edilebilecek geniş ziraî mahsüllerin stoklarına sahiptir ve döviz vaziyeti çok kötü değildir.»

Financial Times, yorumunda ayrıca Türk bankerlerinin de Maliye Vekili Bilgehan'ın şahsî bir tasarrufla gerçekleştirdiği yüzde 10 nisbetindeki devalüasyonu **çok az ve çok geç»** bulduklarını yazdı.

---

az/öz

Hacca izin verilip verilmemesi mes'elesi halâ Vekiller Hey'etinde görüşülemedi. MHP'li Sağlık Vekili'nin ısrarına rağmen hükûmet «yasaklama» mâhiyetinde bir karar almadığı gibi, tatbikatta Diyânet İşleri Teşkilâtı'nın dahi bizzat Hacc için sefer tertiplediği açıklandı. Böylece Sebil'in aylar evvel açtığı kampanya maksadına ulaştı ve mâhud mihraklar bütün gayretlerine rağmen Hacc farizesinin edâ edilmesinin önüne geçemedi. Bu yüzden MSP millet önünde büyük tasvib gördü ve tebrik edildi.

Televizyon ekranlarında yeni bir reklâm geliştirmeye çalışan ve vatandaş, sanki bir başka şey sanmışcasına **«Ziraat Bankası, bankadır..»** gibilerden sloganlar kullanan Ziraat Bankasının Umum Müdürü hakkında savcılığın bir tahkikat açtığı tahkikatın bir sûistimâl mes'elesi olduğu ve dosya tekemmül ettirilir ettirilmez dava ikâme olunacağı belirtildi. Savcı, şimdi Ziraat Bankası Umum Müdürü'nün şahsî sûistimali iddiasıyla alâkalı olarak ifadesini alacak.

İngiltere'de haftada ortalama olarak iki bebeğin anne ve babasından yediği dayak yüzünden öldüğü açıklandı. Haberi veren Hürriyet Gazetesi «Çocuklara Zulmü Engelleme Cemiyeti» adındaki kuruluşun elde ettiği neticeleri neşrederken ayrıca haftada ortalama 30 çocuğun bayılıncaya kadar dayak yediğini 111 çocuğun da vahim derecede yaralandığını yazdı.

Atinalı kapitalistlerden kurulu bir hey'et Ankara'ya geldi. Türk kapitalistleriyle görüşmeler yapan hey'et, bu arada Ticaret Vekili MHP'li Agâh Oktay Güner'i de makamında ziyaret etti. MHP'li Vekil, toplantıda iki ülke işadamlarının işbirliğinin faydalarını bir bir saydı. Atinalı kapitalistlerin heyetine riyâset eden Lazarof Efraimoğlu da Agâh Oktay Güner'le aynı kanaati paylaştıklarını söyledi. MHP'nin içinde Alpaslan Türkeş'e «halef» gözüyle bakıldığı ileri sürülen Agâh Oktay için yunanlı iş adamlarıyla mutâbakat beyanı, partide puan kaybına vesile olduğu iddia edildi.

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Carter, yahudi kongre azalarıyle yaptığı bir toplantıda «İsrail'e zarar verecek bir karar almaktansa başkanlıktan çekilirim.» dedi. ABD'li bir Başkan'ın böylesine beyanı, şimdiye kadar örtülü olarak devam ettirilen ABD'deki siyonist hareketin resmen ifşâ edilmesi şeklinde değerlendirildi. Bilindiği gibi bir müddet evvel de ABD Genelkurmay Başkanı bir açıklama yapmış ve Amerikan siyâsetinin Yahudiler elinde olduğunu söylemişti.

14 EKİM 1977

DÇM'ler için 95 milyon dolar faiz ödendi

8 ayda 325 milyon dolar dış borç ödendi

Ödemelerin 107 milyon doları ana para, 218 milyon doları faizlerden olusuyor.

ANKARA (A.A.) — TÜRKİYE'nin 1977 yılı ocak - agustos döneminde dış borç ödemeleri 325 milyon dolara ulaşmıştır. 1977

aiz borçlarını ödüyor. Ağrı'nın köleki bir vatandaştan, İstanbul'un kondularında oturan bir fukara a- kadar herkes, ekmekten - tuza alherseyle Türkiye'nin dış borçlarıfaizlerini ödemeye çalışıyor.

Beynelmilel para teşekkülleri, ülve yahudi bankerler açtıkları llerin verdikleri borçların faizlegünbe gün artırarak devlete ödenn, devlet de bunu milletin sırtına yor.

Faiz belâsı 7'den 70'e bütün mille- ndit ediyor. Dışta kapitalist faizci ndi sistemiyle vatandaşı inim inim yor. Ama faiz ısrarla gözden kayor ve «faiz belâsı»nın adı, «vergi» r, «ım» oluyor, «iktisadî paket» rl..

M. Kemâl Paşa'nın tâyinli meb'usu Yunus Nâdi'nin mektubu ifşâ olundu...

Durun, daha neler duyacağız, neler!..

Cumhuriyet'in sâhibi ABD Başkanı Wilson'u 'Peygamber' ilân etmiş

Kimilerine göre **«gardrob kemalisti»** kimilerine göre **«Bâb-ı Âli Pravdası»** olan, ancak kurulduğu günden bu tarafa **«kurulu düzen»**in müdafii ve bu arada çok kimseye **«ters»** gelse bile, materyalist zihniyetin bir icâbı olarak bu düzenin sosyalizm hesabına yol alması için gayret gösteren Cumhuriyet Gazetesinin gerçek hüviyeti artık bizzat sol gazeteler tarafından vesikalandırılıyor. Gazetenin kurucusu ve halihazır sahibi Nadir Nadi'nin babası olan Yunus Nadi'nin, bugün **«Amerika düşmanlığı»** ile nam salmış gazetesine rağmen bir zamanlar Amerikan Başkanı'na «Siz çağımızın peygamberisiniz..» dediği elbette pek az kimse tarafından biliniyordu. Gerçi Türk - Yunan Harbi esnasında birtakım sözde münevverlerin «Amerikan mandası» (müstemlekeliği) istedikleri herkesin malûmuydu. Ve bunlar arasında daha sonra Ankara'da söz sahibi olmuş kimselerin bulunduğu da ifşâ olmuştu. Ve fakat, devrimizin hızlı solcularından Cumhuriyet Gazetesi'nin kurucusunun, ABD Başkanı Wilson'dan yardım isterken, «Sizde olağanüstü güç bulduk. Siz üstün insansınız.» gibi lâflar ederek mektub yazdığı çok kimsenin meçhûlüydü.

Ne var ki, geçtiğimiz günlerde, Milliyet Gazetesi'nde Yunus Nadi'nin ABD Başkanı'na «peygamberlik» izâfe eden mektubu Amerikan gizli vesikalarının arasından bulunup çıkarılarak neşrolundu. Gazetede fotokopisine de yer verilen mektubda yazılanlar, gerçekten, yakın tarihimize ışık tutar ve bir devrin «münevver karakterini» gösterir mahiyetteydi. Sebil bu mektubu adı geçen gazetede yer aldığı şekliyle, hattâ uydurukça türkçesine dahi nokta ve virgül ilâve etmeden aynen iktibas ederken, takdiri okuyucularına bırakmayı münasib bulmuştur.

İşte Cumhuriyet Gazetesi'nin sahibi ve bir devrin **«mûteber gazeteci»** ve **«tayinli meb'usu»** Yunus Nadi'nin ABD Başkanı Wilson'a hitaben yazdığı mektub. Tarih : 7 Mayıs 1920

«Başkan Wilson'a

Efendim.

Siz yalnız bir cumhurbaşkanı değilsiniz, ayrıca erdeminizin yüceliği sizi bu mevkiye getirmiştir. Dolayısıyla bir cumhurbaşkanından daha büyüksünüz ve insanların içinde en yücelerinden ve iyilerinden birisiniz. Hükümetin denetimini sizin kutsal ve namuslu ellerinize bırakan, size iktidar veren ulusun, üstünlüğüne ve kavrayışınıza saygılar olsun..

Büyük savaşa kadar, sayın efendim, bizim ülkemizde ve ufkumuzda tanınmıyordunuz. Amerika her zaman bir düşler ülkesiydi ve bize yabancıydı. Doğuda ise daha yakın yüzyıllara

Cumhuriyet

...TIRALAR

...haziranda ...pılacak ...niversite ...tavları ...n geniş ...venlik ...lemleri alındı

SSK Genel Kurulu başladı, Uysal İşçi konutu çalışmalarını anlattı

Program Meclis'te bugün okunacak

...Tunç: "AP ve MHP bundan böyle tüm Türk-İş örgütünü karşısında görecektir,,

Yunus Nadi'yi anıyoruz

Türkler "Acımasız bir anti-faşist politikın uygulaması istedi

...YURDAK... ...VUT

Yunus Nadi Armağanı Büyük... Geçici Kurulu ...toplan...

● ABD Başkanı'nı **«peygamber»** ilân eden ve Wilson'dan çok Wilsoncu kesilen Yunus Nadi'nin zamanımızdaki solcu gazetesi Cumhuriyet... Gazete 28 Haziran nüshasında **«Kurucumuz ve üstâdımız»** dediği **«Yunus Nadi'yi anıyoruz»** başlığı altında şöyle diyor: **«...Kendisinin çizdiği yolda sarsılmaz bir inançla yayım yaşamımızı sürdüreceğimizi bir kez daha yineliyoruz.»** Ne diyelim; «yinelesinler!...»

dek, Padişah'ın bir komşu ülkenin sarayını ziyaret etmesi tarihsel bir olay sayılırken, Roosevelt'in Afrika ormanlarında ava çıkması bize düş gibi geliyordu, nasıl 40 katlı yapılar düş gibi geliyorsa. Ama zamanla düşündük ki, cumhurbaşkanının uzak ülkelerde avlanmasına izin veren bir ulusun, bizimkilerden tamamen başka bir düşünce ve bu büyük ulusu öğrenmeye çalıştık.

Okuduk ve inceledik ve bu defa Albay Mahon'un düşünceleri bizim çalışmalarımıza ve izlenimlerimize girdi. Mahon'un görüşlerine göre uygarlık, sadece Hıristiyanlığa dayanan Avrupa uygarlığı idi ve bu uygarlık sanki çölde bir vaha gibiydi.

Amerikalıların düşünce biçiminde büyük etkenlik kazandığı, Amerika'yı bile kurtardığı söylenen bu kişiye göre sadece bir tek savaş vardı dünyada, o da Hıristiyanlarla ona inanmayanlar arasındaydı. Hıristiyanlığın zaferi için hiç bir şey esirgenmemeli ve Amerika bu kutsal savaşın önderi olmalıydı. Böyle olmazsa, inanmayanlar İsa'nın yapıtlarını yok ederdi. Biz Mahon'dan bunu öğrendik ve misyonerlerinizin davranışları da bunu kanıtladı.

Bizi Amerikayı ve Amerikalıları incelemeye sürükleyen şey sadece merak değildi. Amerikanın doğu sorununda bizim ülkemizde oynamak istediği rolü — Avrupa milletleri gibi — ve bu rolün bizim yaşamımızda ne gibi etkisi olabileceğini anlamak istedik. Ama biz ne kadar iyi yürekli ve eli açıksak Amerika ve Avrupa o kadar dar kafa-

(Devamı 15. Sayfamızda)

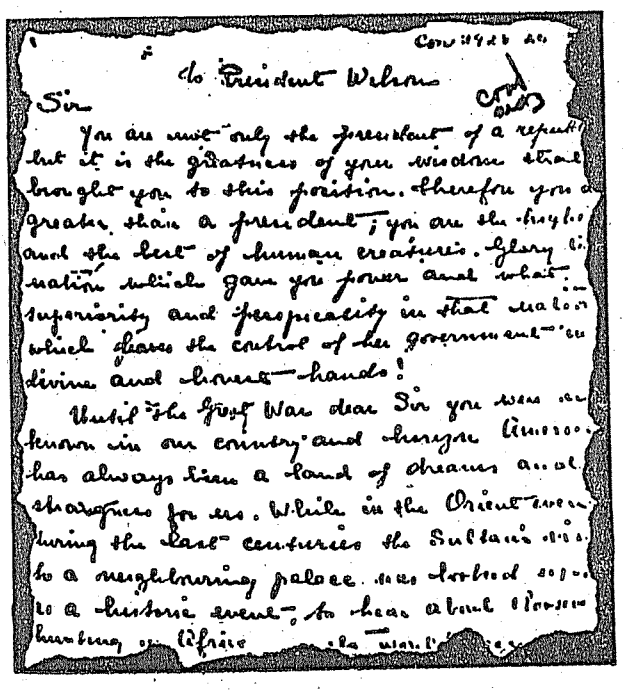
To President Wilson

Sir

You are not only the president of a republic but it is the greatness of your wisdom that brought you to this position. Therefore you are greater than a president; you are the hope and the best of human creatures. Glory to nation which gave you power and what superiority and perspicacity in that nation which places the control of her government in divine and honest hands!

Until the Great War dear Sir you were unknown in our country and America (America) has always been a land of dreams and strangeness for us. While in the Orient during the last centuries the Sultan's ... to a neighbouring palace ... looked upon to a historic event, to hear about President ... [illegible]

● Yetişen nesiller, gelecekte daha nice vesikalar görecek ve dehşete düşecekler. Bundan kimsenin şüphesi yok. Yanda fotokopisi görülen Yunus Nadi'nin mektubu gibi, tarihin karanlığına iteklenmiş binlerce vesika, günışığına çıkacak ve tarihin ibret verici muhakemesi ondan sonra başlayacak!

TUĞRA

MUSTAFA YAZGAN

İslâm gerçeği

Din sosyolojisinde tesbit edilen ilmî hakikatlardan biri de şudur :

Dünyanın her yerinde, insanın cemiyet halinde yaşadığı her mekânda, tarih boyunca, tek tek din gerçeğinden habersiz, Allah'ı tanımayan ve inkâr eden insanlar görülmüştür. Fakat hiçbir yerde ve hiç bir zamanda dinsiz bir cemiyet tesbit edilememiştir.

Din, içtimaî bir zarûretdir. Mâdem ki, dün insan vardı, bugün insan vardır, yarın yine yeryüzünde insan olacaktır; o halde, dün dinî hayat yaşanmıştır, bugün dinî bir hayat içindeyiz, yarın yine dindarlık bizim cemiyetimizin vaz geçilmez bir vasfı olacaktır.

Dinî hayat, insanın kaderi içindedir. Bu kader içinde insanın en ulvî hedefi ise, «Hak Din» i bulmak, bilmek ve ona bağlanmaktır. Bu hedef, insanoğlu'nun mutlak vazifesidir.

«Hak din, Allah içdinde İslâm'dır» buyuruyor Kur'an...

Hangi din'in en iyi, en güzel ve en doğru olduğunu tâyin, tesbit ve tebliğ hakkı Allah'ındır. Aslına bakılırsa, Allah için, ezelden ebede kadar hak ve gerçek olan tek din İslâmiyet olagelmiştir. İnsanlık tarihi içinde, din sosyolojisi ve tarihi bakımından ortaya çıkmış ve çıkacak olan binbir inanç sisteminin hepsi, İslâm'dan kesin sapmaların bir sonucudur. Yani, bu kadar çeşitli görünüş içinde İslâm'ın dışındaki dinler'in hepsi, birer aldatmaca ve insanın aldanmasından ibaretir.

Bir dinin «hak» olabilmesi, herşeyden önce, tahrif edilmemiş bir kitabın bildirdiği gerçekler içinde bizzat Allah tarafından «hak» olduğunun ifade şartına bağlıdır. Vahiy, melek, peygamber üçlüsü bu şartı tamamlayan unsurlardır. Esas bu olunca, bugün çağdaş insanı kuşatan din atmosferinin içinde ne Budizm'in ne Brahmanizm'in, ne Museviliğin ne Hristiyanlığın ve ne de bunların dışında bir başka telâkkinin **«hak din»** olmak vasfına sahip olamadığını tesbit etmek mümkün oluyor.

Evet... Allah sadece İslâm'ın hak ve gerçek din olarak bildirmiştir. O, bildirdiği için hakikatın ifadesi de budur.

Hazret-i Âdem (A.S.) ile başlayan bu yoldan nice **«Hak Peygamberler»** geçmiştir ki, hepsi İslâm temelinde birlik ifade etmişlerdir. Zaman ve mekân bu birlik içinde ayakta durmuş, insanlığın tarihi bu birlik içinde yazılmıştır.

İslâm'ın kurucusu Allah'tır.

İslâm'ın kanunu Kur'an'dır.

Bu kanuna bağlanan ise, Müslüman'dır. Müslüman, insanların içinde, insanların faydası için, seçilip çıkarılmış bir hayırlı kişidir ki, daima en iyi, en güzel ve en doğru olanı emreder, tebliğ eder. Her türlü kötülüklerden sakınır. Başkalarını da kötülüğe sapmaktan korumak için çırpınır.

İslâm'ın kanun sözcüsü Allah Resûlü'dür. O, kendinden önce insanlığa tebliğ edilmiş ve aslî esprisi İslâm olan kitapların gerçek olduğunu, bu kitapları tahrif ederek saptıranların zâlim ve kâfir olduğunu bildirmeğe ve Kur'an ile, geçmiş bütün kitapların ilâhi hükümlerinin birleştirildiğini, son ve en olgun hüviyet kazandığını ilân etmeğe gelmiştir.

Kur'an, Allah'ın bir nur'udur.

Kur'an'ın ezelî ve ebedî ışığını, kalemleri ve kelâmları ile güya söndüreceklerini zanneden câhil, gâfil, hâin, zâlim, kâfir insanlar, istemeseler de bu ışık ebedî olarak mü'min gönüllerin güneşi olmakta devam edecektir.

Her varlık gibi Kur'anın da aslî sahibi Allah'tır.

Kur'an'a düşman olan Allah'a düşmandır.

ortadoğu'dan

SAİD SAMİL

FİLİSTİN DÂVÂSI ve YAHUDİLER

Coşkunluk son haddini bulmuştu. Bu kaynaşma sırasında eski hudud kuvvetleri kumandanı Hüseyin Sırrı Âmir, Kahire'den çıkageldi. İkamet ettiğim büyük vatanperver Mûsa el-Sûdânî'nin konağında beni ziyâret etti. Mısır Başvekili Mahmud Fehmi Nakaraşi Paşa'nın mesajını tebliğ eyledi. Çok mühim husûslar dolayısıyle derhal Kahire'ye gitmem isteniyordu. Hüseyin Âmir'in ifâdesine göre Irak Başvekili Sayın Mezaham el-Pâçacı ile Suriye Hâriciye Nâzırı Muhsin el-Berâzi'nin de Kahire'de bulundukları ve benimle görüşmek istedikleri anlaşılıyordu.

Kendisine, «Gördüğünüz gibi ağır bir savaş hazırlığı içindeyiz. Ayrıca Filistin'in muhtelif yerlerinden gelen hey'etlerle fâsılasız görüşmeler yapmaktayım. Bu ağır şerâit altında bu işleri yüzüstü bırakıp Kahire'ye gidemem. Mâzeretimi başvekile bildirmenizi ricâ ederim.» cevabını verdim.

Ertesi gün 6 Ekim 1948'de geç denecek bir saatte Hüseyin Âmir Paşa tekrar ziyâretime geldi. Nakaraşi Paşa'nın telefonla benimle konşmak istediğini ve bunun için mümkünse idârî hâkimlik makamına kadar gelmemi rica etti. Burası kışlamsı muhkem bir bina idi. İngilizler zamanında askerî inzibat karargâhı olmuştu. Telefonla ancak buradan konuşulabiliyordu. Mısır Başvekili ile konuşabilmek için oraya kadar gitmeye mecbur oldum. Ben kalenin kapısından girerken yanımdaki muhâfızların girmelerine nöbetçilerin mümânaâtda bulunmaları nazarı dikkatimi celbetti. Akabinde Nakaraşi ile konuştum. Siyâsî ve askerî ahvâl geri gelmemi gerektirdiğini izaha çalıştı. O yetmiyormuş gibi telefonu Harbiye Nâzırı Ferik Mehmed Haydar'a verdi. O da Gazze'nin askerî bir mıntıka olduğunu ileri sürerek orada bulunmamın mahzurlu olacağını bildirdi. Bu sûretle İngilizlerin tazyiki altında Filistin millî mücâdelesini kuvvetlendirmemek için benim Filistin'e gitmekliğeme toplu olarak Arap Hükûmetlerinin muhâlefet ettikleri bir daha açıklanmış oluyordu.

Artık beni zorla Kahire'ye götüreceklerine kani oldum. Bu çirkin taaddi'nin Gazze'deki mücâhitleri Mısırlılara karşı kanlı bir saldırıya sevk etmesi ihtimâli beni endişelendiriyordu. Valizlerimi getirmeleri için gereken arkadaşlara haber saldım. Bu sâyede bu çirkin hâdiseyi mütevekkilâne karşılamalarını tavsiye etme imkânını bulmuş oldum.

Gece yarısı beni zırhlı bir vâsıtaya koydular. Başta Hüseyin Âmir olmak üzere bir sürü zırhlı polis arabalarının muhâfazası altında Kahire'ye doğru yol almağa başladık. Kahire'ye geldiğim zaman ikametgâhımın üç subayın nezâreti altında askerî sıkı bir kontrole alınması ayrı bir garâbetti.

Bence bu büyük mücâhidin fırtınalı geçen hayatında yapmış olduğu yegâne bâriz hatâ bu oldu. O Gazze kışlası methalinde geriye itilen muhâfızlarıyla berâber geriye dönüp Mısırlılara karşı sert bir durum takınsa idi, başta Mirliva Hüseyin Âmir olmak üzere, yüreksiz Mısır askerinin topunu birden bütün savaş süresi karşısında elpençe divan durmuş bulacaktı.

Filistin dâvâsı Arap Âlemi'ni baştan başa alevlendirmişti. Fakat Arap Hükûmetleri hesâbına yapılan kepâzeliklerden hiç kimsenin haberi yoktu. Bu kepâzelikleri açıklamak ve karşısına dikilmek mutlak bir zâruretti. O şerâit dâhilinde bunu yapabilecek Müftü'den başka şahsiyet yoktu. Müftü Hazretleri'nin Filistin'e gitmesi demek en azından 200 bin arslan yürekli mücâhidin savaşa katılması demekti. Bu heybetli gösteri yalnız oraya gelen Arap askerini değil, Arap Âlemini coşturacaktı. Ancak bu sûretle hem İngilizlerin köhneleşmiş perestiji, hem de Brigader Glop gibi sığıntıların tasviyesi kendiliğinden tahakkuk edebilirdi.

(Devamı var)

Yakın tarihimizde

Meçhûl kahramanlar

Trabzon Meb'usu Şehid-i Muazzez ALİ ŞÜKRÜ BEY

«Müddei târih ve vatandır!..»
Ali Şükrü Bey

Kadir Mısıroğlu

38

Tahkik hey'etinin mutavassıt bir rapor tanzim etmesine rağmen Müdâfaa-i Hukuk Hey'eti takip edilen usûl ve muâmeleyi izzet-i nefislerine yediremiyerek toptan istifa etmişlerdir. Kâhya ise derdest olunmuş Ankara'nın iş'ârı üzerine muhâkeme edilmek üzere Sivas'a gönderilmiştir. Sivas'dan berâet ederek Trabzon'a dönmüş bulunmasına rağmen hâdiseler yatışmamış ve Sâmi Sâbit Karaman'ın takip ve tazyikinden kurtulamamıştır. İstifa eden Müdâfaa-ı Hukuk Hey'etinin yerine teşekkül eden müteşebbis hey'et'den sonra seçimlerin yenilenmek istenmesi yeniden eski şahısların seçilmesi endişelerini doğurmuş ve bu da gerginliğin devamına sebep olmuştur.

İşte bütün bu hâdiseler üzerine başta mahallî kumandan olmak üzere idârecilerin tutumundan bahisle Ali Şükrü Bey devrin dâhiliye vekili Fethi Bey'e (Okyar) meşhur istizâhını yapmıştır. O zaman vekiller tek tek ve Meclisce seçilirlerdi. İstifaları da böyle idi. Ali Şükrü Bey'in Trabzon'u ve bu şehrin ileri gelen eşrâfını müdâfaa maksadıyla yaptığı heyecanlı konuşmanın O'nun mâruz kaldığı fecî sûikasd hâdisesindeki rolü âşikârdır.

Sâmi Sâbit Karaman Ali Şükrü Bey merhumun BMM'de Dâhiliye Vekili Fethi Bey (Okyar) yaptığı istizah yani kendisini bakanlıktan düşürmeye mütedâir konuşma hakkında kendisinin Trabzon'daki **«İstikbal»** gazetesi sâhibi Barutçuzâde Fâik Ahmed Bey'e gönderdiği mektubu şu girizgâh ile eserine dercetmekte ve bundan indî hükümler çıkararak O'nu itham etmektedir. Bu vesikayı Ali Şükrü Bey'in mahallî muârızlarının bir kısım mürâcaatları ile de takviye eden Sâmi Sâbit Karaman'ın bu ifâdesi şöyledir:

«Vilâyetçe bir hey'et-i müteşebbise teşkil edilmiş ve artık Trabzon'da Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti diye bir şey kalmamıştır. Bütün vilâyette sükûn ve âsâyiş, kalblere huzur ve ferah verecek raddeyi bulmuştur.

Şimdi bura Müdâfaa-i Hukukçuları, mes'eleyi Büyük Millet Meclisi'ne aksettirmiş ve işin ötesini mebuslarına bırakmış bulunuyorlar. Trabzon meb'usu Ali Şükrü Bey tarafından, İstikbâl Gazetesi sâhibi ve muharriri Fâik Bey'e yazılmış ve bir sûreti elime geçmiş bulunan mektubu aynen dercediyorum:

«Fâik Azizim,

Bizim istizâha âid zabıtların birinci gününe âid olanı tabedilir edilmez aldım, gönderiyorum. Üç dört gün evvel Güzel Trabzon sahibi Ali Becil midir nedir, işte o adam, telgrafla Meclis başkâtibinden, acele zabtı göndermesini rica etmiş, fakat usûle muvafık olmadığı için göndermemiş; mâhâzâ icabederse bile gazetede bundan bahsetme. Bu meseleyi bana haber veren ve dolayısıyle zabtın gönderilmesine mâni olan arkadaşa fenalık ederler.

Neyse, her halde zabtı ben daha evvel gönderiyorum zannederim.

Bu zaptı ve sonraki içtimâa âid olup hazırlanır hazırlanmaz göndereceğim her iki zabtı aynen neşredersen çok iyi olur; hatta mümkünse gazeteye sayfa ilâve etmek sûretiyle. (107) İstizâhın tarz-ı cereyanı hakkında, Celâleddin Bey'in yazdığı husûsî mektupdaki parçayı «istizahda mevcud bulunan bir zâtın tehassüsâtı« diye ilâve et, yani evvelce bunu koy, sonra zabtı.

Eğer ilk gün reye müracaat etseydik, büyük bir ekseriyetle, vekil sukut edecekti; fakat olmadı.

DAHİLİYE VEKİLİ FETHİ OKYAR'A İSTİZAH YAPAN ALİ ŞÜKRÜ BEY'İN KONUŞMASI ÜZERİNE

M. Kemal Paşa meb'uslardan itimat reyi istedi

Bundan sonraki, hafî ve alenî olarak devam eden istizah esnasında, Mustafa Kemâl Paşa ve bütün hey'et-i vekile, hatta gece saat onbire kadar hazır bulundular.

Paşa yegân yegân herkesi çağırdı ve itimad reyi vermelerini taleb ve rica etti; bâzısı kabûl etti; kabûl etmiyenler Meclis'i terkedip gittiler, ne lehde ne aleyhde rey atmadılar.

Bu tarzda rey vermemek zorunda kalan rüfekânın adedi asgârî kırk kişidir. (Hilmi Bey'in bahsettiği «Kırklar» olacak!) (108)

Her ne ise hak tezâhür etti; fakat parlemento hayatı icâbatından olmak üzere de dâvayı kaybettik.

Ne propagandalar yapılmadı! Meselâ «Fethi Bey giderse, yerine koyacak adamımız yok, Fethi Bey hiç olmazsa askerî istibdâda bir dereceye kadar karşı koyabiliyor.»

En mühimmi, celse-i hâfiye müzâkerâtına, hâriç vâkıf olmıyacağı için, Fethi Bey'in bu mesâil üzerine sükût ettiği; ve bu sükûtun da, bilhassa, memlekete hey'et-i tahkikiyye gönderilmek istenilen bir zamanda ne kadar fena bir tesir yapacağı ve daha neler neler!

Bütün bunlara, Paşa'nın hey'et-i vekile ile birlikte, saat onbire kadar çalışması inzimam edince; netice âdetâ zorla elde edilen bir ekseriyetle, Fethi Bey'in mevkiini muhafaza etmesi olmuştur.

Şu kadarcık izahat, vaziyeti anlatmaya kâfidir zannederim; maahâzâ istizah esnasında hazır bulunan zevattan Trabzon'a gelmesi muhtemel olanlarla görüşseniz daha fazla tafsilât alırsınız.

Zabıt çok noksandı; yalnız perşembe günü yani ilk istizah günü, benim dört saattan fazla söz söylediğimi arkadaşlar kaydetmişler. Kâtipler acemi, ben acele söyledim. Ne ise mevcud

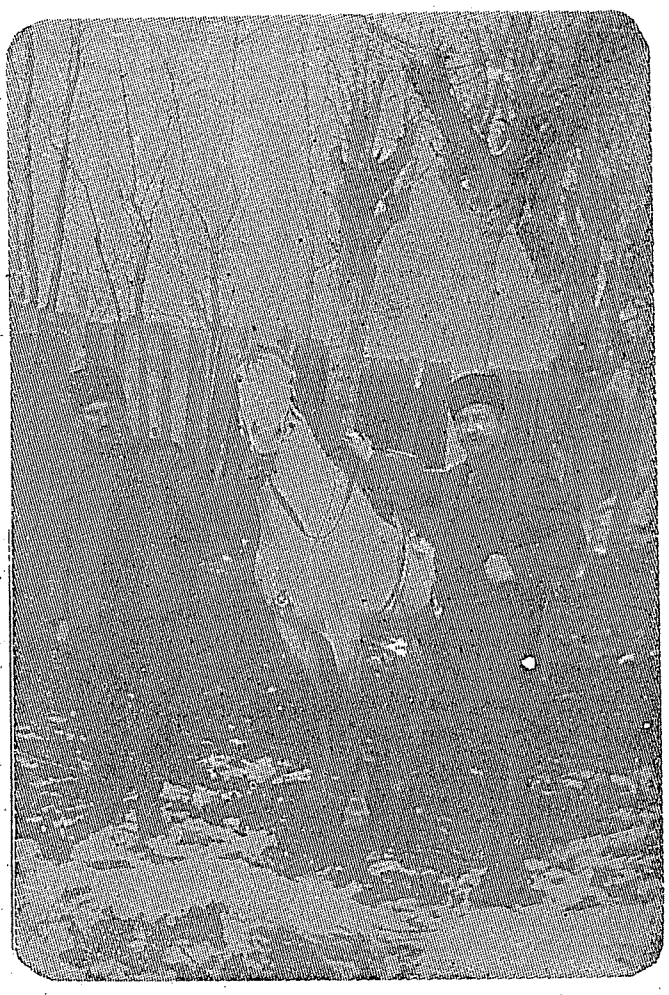

Ali Şükrü Bey merhum, Ankara'da sık sık at gezintisi yapardı. Kendisini böyle bir gezintiye çıkarken Beşikdüzü Nahiyesi'nden getirttiği seyîsi ile görüyorsunuz.

Ali Şükrü Bey

olanlar da, hakkın tezâhürüne kâfi gelmiştir.

Hülâsa, zabtın neşri lâzımdır; başka gazeteler de neşredecek.

Sonra zabıtta görüleceği vechile, bana Trabzon'da bulunan hemşehriler hakkında bazı sözler söylediler. İhtimâldir ki, bunlar, gazetelere yazı yazanlardır. Rica ederim beni derhâl haberdar et ve aleyhime yazılan yazıları derhâl gönder. Hatta şimdiden benim, hilâf-ı hakikat söz söylediğime dâir, Ali Becil vesâire, meclis riyâsetine telgraf çekmişler; henüz telgrafı görmedim; telgrafı görürsem bildiririm.

Bir de Müdâfaa-i Hukuk intihabının mutlaka kazanılması lâzımdır. Asıl dâvâmızı isbât edecek ve halkın hâkimiyetini anlatacak olan bu mes'ele budur. Bu mektubu pedere ve diğer rüfekaya oku; fakat hârice çıkmasın. Cümlenin gözlerinden öperim. Benim makalelerimi henüz göndermedin, bekliyorum.

Ali Şükrü» (109)

Samî Sabit Bey, bu mektuba aid tefsir tarzını takviye etmek üzere şöyle devam etmektedir:

«Ali Şükrü efendi, Meclis müzâkerelerinin cereyan tarzı hakkında ne yazmış, kendisine nasıl bir pâye vermiş olursa olsun, müvekkilleri ile birlikte şapa oturmuştur.

Şimdi o sağa sola başvurmağa başlamış olacaklar ki, memlekette ikilik ihdâsına meydan verilmemesi ricası ile 9.K.O. Kumandanından bir nasihatnâme Kâzım Karabekir Paşa'dan da bundan bahis bir şifre aldım. Ve şu cevabı verdim;

Trabzon 21.5.338

Şark Cephesi Kumandanlığına

Trabzon matbûatının neşriyat-ı âhiresi münâsebeti ile, zat-ı devletlerinden, berâ-yı malûmat aldığım şifreyi ve K.O. Kumandanı Paşa'nın gönderdiği nasihatnâmeyi dikkatle okudum.

Bendeniz Trabzon'a memur bulunduğum zaman, bütün vilâyet nâmına «nefsi mütekellim vahdeh» bulduğum, Barutçuzade ve sürekâsının mürevvici olan tek bir İstikbâl Gazetesi vardı.

Bu yüzden mütehassil bütün mazi ve onun bugüne kadar bütün safahat-ı zâtı devletlerine hafî değildir.

Şahsiyet-i âliyelerine istinâden burada vücûda getirilen inkılâb, halka söz hakkı verdi ve binâenaleyh Trabzon'da gazete teaddüd etti. Derebeylikten bir türlü ayrılmak istemeyen heyet-i malûme, ve hakikat-ı iğlâka ve efkâr-i âmmeyi tağlita yeltenerek, muhâfaza-i mevki etmeye el'an da çabalamaktadır.

Trabzon meb'usları olan zevat, başta Hafız Mehmed Efendi olmak üzere, mezkûr hey'etin müdâfaa vekilleridir. Hâsıl ettikleri tesir ile hemen her mes'eleyi, az çok kendi arzuları vechile halle ve bu sûretle idâme-i nüfuza muvaffak oluyorlar.

«İstikbâl» ve «Trabzon» gazeteleri arasındaki münakaşa, eşhâs-ı mâdûde ile, mübâlağasız, bütün vilâyet halkı arasında telâkki edilmelidir.

Trabzon'da ikilik yoktur; fakat, bu hey'etin seyyiâtına karşı, hükûmet-i merkeziye müsâmaha ederken, halk da sükûta dâvet edilirse, temin ederim paşa hazretleri, Trabzon mâzisine rahmet okutacak bir hâle gelir.

Hâfız Mehmed Efendi şimdi buradadır. Sıhhiye Vekili'ni Kahyâ'nın otomobiline bindirmek sûretiyle olsun, şantaj yapmağı ihmâl etmemiştir.

Bu adamların kırılan nüfuz ve sarsılan tahakkümlerinin avdetine mâni olabilmek için hükûmet-i mahalliyenin demir gibi metîn ve hükûmet-i merkeziyenin muzâheretinden az çok emin olması lâzımdır.

Bendeniz için tek bir yol vardır; kanun yolu; tek bir cereyan vardır; adâletin cereyanı.

K. O. kumandanı paşa hazretlerinin imâ buyurmak istedikleri gibi, herhangi bir cereyana kapılmış olmadığımı arzederim.

S. S.

Ali Şükrü Efendi'nin Meclis'te partiyi kaybetmesi üzerine, eşraftan ondört imza ile BMM riyâsetine şu telgraf çekilmiştir.

14.6.338

B. M. Meclisi Riyâsetine

«Müstafi Trabzon Müdâfaa-i Hukuk hey'etinden bir hizb-i kalili muhâfazaten, Trabzon meb'usu Ali Şükrü Efendi'nin verdiği istizah takriri üzerine cereyân eden müzâkerât esnâsında mümâileyh ile bazı rüfekasının, yalnız bu hizb-i kalilin vekil-i müdâfii imiş gibi, sebkeden beyânatı teessüfle görülmüştür.

Âhiren, Meclis-i âlinin ittihaz buyurduğu karar-ı âdil ile bu teessürâtımız zâil olmuştur.

Muhterem meb'uslarımızdan daimâ hukuk-ı vataniye ve menâfi-i milliyeyi muhâfazaya mâtuf söz söylemelerini bekleriz. Ferman.» (110)

---

(107) İstikbal Gazetesi hakikaten tam da Ali Şükrü Bey merhumun istediği gibi yapmış, bu konuşmayı baştan sona kadar büyük bir âlâyişle neşretmiştir. Hatta o kadar ki, neşri bir kaç gün süren bu konuşmanın ilk günkü nüshası heyecanla kapışılmış gazete idârehânesinde bir tek nüsha bile kalmamıştır. Bu yüzden gazete ertesi gün 16 Temmuz 1922 tarih ve 603 sayılı İstikbâl Gazetesinde) «Bir gün evvelki nüshayı mûtaddan iki misli fazla bastıkları halde ellerinde bir tek nüsha bile kalmadığını» bu sebeple de okuyucularından «okudukları gazeteleri bedeli mukabilinde kendilerine getirmelerini» ilânen istemek zorunda kalmıştır.

(108) Sâmi Sâbit Karaman'ın notu.

(109) Sâmi Sâbit Karaman — a.g.e. 8h. 68 vd.

(110) a.y.

GAZETELERDEN

Arapların Türkiye'ye bakışı

(Aşağıdaki yazı Kuveyt'te neşredilmekte bulunan EL-MÜCTEMA' adlı derginin 15 Şevval 1397 (27 Eylül 1977) târihli nüshasında neşredilmiştir. Muharriri Türkiye üzerine yazılarıyla tanınmış Abdullah el-Mutarrığ'dır. İslâm şuûruna sâhib Arab yazarlarının Türk-Yunan münâsebetleriyle Türkiye'ye tatbik edilen iktisâdi ambargoyu nasıl telâkki ettiklerine dâir ibretli bir vesika teşkil eden bu makaleyi bize tercüme ederek gönderen Medine'de mutavvattın olup, birkaç sayı evvel SEBİL'imizde «Bir Aziz Misâfir» serlevhasıyla okuyucularımıza tanıttığımız Üstâd MAHMUD CEVDET Efendi'dir.

Türkiye'yi Sıkıştıran İktisâdî Çember Karşısında Müslüman Arap Devletlerinin Mes'uliyeti

Garp devletleri Türkiye'ye karşı bir iktisâdî çember ve baskı tuzağı kurmuş bulunmaktadır. Bu da şu üç sahada göze çarpıyor:

1 — Borç veya sermâye olarak her türlü malî yardımı kesmek.

2 — Pazarlarında Türk mâmûl ve mahsûllerine karşı bir boykot tatbik etmek.

3 — Türk sanâyileşme hareketini baltalamak.

Bu baskı Türkiye'ye karşı acaba neden yapılmaktadır? Bunun çeşitli sûretlerde tefsir edildiği malûmdur ki; bunlardan biri de şudur: Türkiye «Kıbrıs Mes'elesi»nde bütün bir Hıristiyanlık Âlemi karşısında dimdik durmuştur. Fakat Türkiye'ye karşı girişilen iktisâdî tazyik hareketini sâdece Kıbrıs mes'elesiyle alâkalı zannetmek gâyet sathî bir görüştür. Üstelik bâzıları bunu Türkiye ile Yunanlılar arasında küçük bir coğrâfî toprak mes'elesi anlaşmazlığı sanmaktadırlar. Halbuki Garp Âlemi bu işe tamamen bir «Haçlı zihniyeti»nin tesiri altında bakmaktadır. Türkiye'yi müslüman olduğu için sevmezler. Hissiyatları daima onun aleyhindedir. Garp Âlemi Türkiye'yi İslâm'dan ve İslâm Âleminin liderliğinden uzaklaştırmak için pek çok çalışmıştır. Bu ülkeyi kendisine fikrî ve iktisâdî bakımdan bağlayarak lâik bir anlayışa sevketmek için uzun vâdeli plânlar yapmış ve bunda bir dereceye kadar da muvaffak olmuştur. Ancak, herşeye rağmen müslüman Türk Milleti'nin büyük çoğunluğu dinine yine de sımsıkı bağlı kalmıştır. Hristiyan devlet adamlarıyla kilise mensupları Türk-Yunan münâsebetleri ve Kıbrıs mes'elesinde Türkiye'ye aleyhtar bir tavır takınmakta birleşmişlerdir. Hepsi de papaz Makarios'un müdâfii kesilmişlerdir. Bu tutumlarını haklı göstermek için Türkiye'nin müslüman oluşunu kâfi bir suç saymışlardı. Fakat bu işde acaba

gerçekten haklı olan kimdir? Bu keyfiyet onlarca ehemmiyetli değildir. Zira, Türk Milleti'nin müslüman oluşu onun suçlu kabul edilmesine kâfi addedilmektedir.

İşte Türkiye'ye karşı tatbik edilmekte olan iktisâdî ambargonun sebeplerinden birisi budur. Fakat hepsi bundan ibâret değil.

İkinci olarak da, Türkiye ile Yunanistan arasında Ege Denizi'ndeki irili ufaklı adalar üzerinde ve kıt'a sahanlığı mevzûunda bir anlaşmazlık mevcuttur. Kanaâtimizce bu sebep Garplıların hissiyâtına daha fazla dokunmaktadır. Zira, Türkiye'nin siyâsî ve askerî üstünlüğü muhakkaktır. Aradaki muvâzeneyi Yunanistan aleyhine olarak daha fazla bozmak istememeleri tabiidir.

Üçüncü olarak da, yarım asırdan beri devam eden mesâilerinin meyvalarını ellerinden kaçırmak istememeleri hesaba katılmalıdır. Hakikaten Türk Milleti dünya müslüman milletleri arasındaki eşsiz mevkiini yeniden almaya yüz tutmuştur. Türkiye'de dinî hayat sahasındaki kalkınma herşeye rağmen memnunluk verici bir seviyededir. Bu durum, hükûmet ve siyâsette de ağırlığını hissettirmeye başlamıştır. Bunu Garb Dünyası kendisi için büyük bir tehlike olarak görmektedir. İslâmî hareketin kuvveti Garplılarda ürkütücü bir tesir hâsıl etmektedir.

Dördüncü sebep, Türkiye'nin iktisâdî ve sınâî bakımdan Garba muhtac bir durumdan çıkmasının istenmemesidir. Bu durum hiç şüphesiz onların menfaatlerine dokunmaktadır. Kendilerine el uzatılmasından hoşlanan garplılar, Türkiye'deki hızlı kalkınma hamlelerinden endişe etmektedirler. İleride Türkiye'yi bir pazar olarak ellerinden kaçıracaklarından ve onun başka pazarları da başta İslâm Dünyası olmak üzere istilâ etmesinden çekinmektedirler.

Fakat mes'elenin asıl ehemmiyetli veçhesi iktisâdî bir muhâsaraya mâruz kalan Türkiye'ye karşı müslüman arap ülkelerinin mes'uliyetlerinin ne olduğu husûsudur.

Cenâb-ı Hak bir kısım müslüman Arab ülkelerine pek büyük nimetler ihsan buyurmuştur. Bunların —maddî sahada— en başında, petrol ve onun müştakları gelmektedir. Bu zengin müslüman Arab ülkelerinin Müslümanlık için Dünya ölçüsünde bir mes'uliyet taşımadıkları söylenemez. Bu itibarla Türkiye'nin durumuyla ilgilenmeye mecburdurlar. Üstelik Türkiye uzun asırlar boyunca İslâmiyete pek büyük hizmetler ifa etmiştir. Bunu bütün Arab Dünyası çok iyi bilir. Bu kahraman millet, hâlen de Müslümanlığa bağlı ve onun istikbâli için en fazla ümid verici durumda olan bir topluluktur. Arapçayı Kur'an'ı Kerim'in lisanı diye sever, Peygamberin dili diye sever.

İşte bu keyfiyetler sebebiyle müslüman Arab devletlerine şu çağrıda bulunuyoruz: Kuveyt, Suudi Arabistan, Katar, Haliç Devletleri (Emâretleri) ve Libya Türkiye'yi mâlî sahada olanca güçleriyle desteklemelidirler. Zaten bu devletlerin hepsi de mâlî bakımdan İslâm Âlemi'ni desteklemeyi kararlaştırmış bulunmaktadırlar. Ellerindeki bu büyük servetlerin en iyi sarf yeri bugün Türkiye'dir. Bu husûsta etrafımızda dikkat edilecek pek çok ibret levhası mevcuttur:

1 — Yahudi hazineleri, yahudi dâvâsı için harcanmaktadır.

2 — Komünist ülkelerin bütün serveti komünizm uğruna sarfediliyor.

3 — Hristiyanların kaynakları Hristiyanlık teşkilât ve dâvâları uğrunda oluk gibi akıtılıyor.

Bunlara bakıp ibret alarak müslüman Arab devletlerinin de servetlerini İslâm dâvâsı için kullanmaları lüzumunu kavramakta geç kalmamalıyız.

Türkiye İslâm Âlemi'nin stratejik ehemmiyeti çok büyük olan bir nev'i kapısı durumundadır. Bu bakımdan da müslüman Arab devletlerinin petrol gelirleriyle Türkiye'yi desteklemeleri elzemdir. Zira bu ülke şu anda sanâyileşme yolundadır. Bu yolda muvaffakiyet elde etmesi biz Arablar için de faydalı olacaktır. Sanâyileşmek husûsunda şu anda Türkiye diğer müslüman devletlerin hepsinden daha büyük imkânlara sahiptir. Tek eksiği sermâyedir. Bunu da müslüman Arab ülkeleri tamamlamalıdırlar. Bu takdirde hem İslâm'ın gâyelerinden biri olan **«vahdet»** ve **«kardeşlik»** gerçekleştirilmiş olacak ve hem de Türkiye bütün İslâm Âlemi için bu yolda rehberlik etmek imkânına kavuşacaktır.

Arab pazarları, Türk zirâî ve sınâî mahsûllerine ardına kadar açılmalıdır. Bu hareket bir yandan Arab pazarlarına canlılık verirken, diğer yandan da Türk iktisâdiyatına birçok faydalar sağlıyacaktır. Bu hareketimiz, Cenâb-ı Hakk'ın müslümanların birbiriyle yardımlaşmaları husûsundaki emrinin yerine getirilmesini de sağlayacaktır.

Dağıtım Teşkilâtı

İSMAİL GÜLTEKİN

1946 senesinden beri, yıldız böceği gibi yanıp sönen pek çok Milliyetçi ve mukaddesatcı derginin çıkıp, batmasının ızdırabını yaşamışımdır yüreğimde. Her çıkan dergi, hazan yaprakları gibi yere ve ele düşdü, Pek çoğu ne çocuk sahibi oldu, ne de torun. Kendi-kendisini kapatan icâzetsiz mekteb oldu. Çam ağacı gibi, yaz ve kış yeşilliğini ve hayatını devam ettiren olamadı. Dudaklarımız, yarım kalan bir gülüşden gözlerimiz kopuk film seyretmekten kurtulamadı. Ayrılığın ızdırabını, kavuşmanın başlangıcında yaşadık.

Müsbet ilmin ve güzel sanatların her şûbesinden, aktüalitenin akışına kadar İslâm davâsının nakışını örecek, istikrarlı ve devamlı neşriyata pek çok muhtacız!..

İslâm dâvâsının ihtiyacı olan neşriyatın fikir kadroları, istikrar ve devamlılık olursa, gelecek nesillere de mekteb olur. Fakat, istikrar ve devamlılığı nasıl temin edeceğiz?

Önce bir dergi çıkarmadan, şimdiye kadar çıkan dergilerin niye devam edemediğini araştırmalıyız.. Düşmek, ibret için tecrübemizin kazancı olursa, düşmeden kalkışa hazırlanmak olur. Yoksa aynı hatanın tekrarı, hatada yine kaçınılmaz son olacaktır.

Faizci tekelci sermâye, merkezden mûhite kadar dağıtım teşkilâtını Anadoluya ağ gibi yaymış ve fâizci sermayenin mahsulü olan gazete ve dergiler günleri atlamadan, şehirlerin en dikkati çeken yerlerinde sergilenmektedir. Mahallî bâyiler, basın tröstleri tarafından teşvik primi alır ve kâr ortaklığının belli bir nisbetiyle satışda şampiyonluk müsabakasına girer.

Günlük gazete dağıtımına, yüzlerce vasıta lâzım. Bu işin de sırtını banka ve holdingleşmiş şirketlere dayayan, faizci sermâye işi olduğu bir gerçek.

Fakat bizim İslâmcı kitap dağıtım şirketleri ve Sebil gazetemiz imkânlarını birleştirseler, kitap ve dergilerin dağıtımını yapan ve gerçekden var olan traj potansiyeline ulaşan güce varabilirler.

Şimdiye kadar pek çok mukaddesatçı ve milliyetçi derginin, başbâyilik teminatı dışındaki satış neticesi iflâsa sürüklenmişlerdir! Üstelik mahallî bâyi sorduğun dergiyi tezgâh altından çıkarır ve üvey ananın ekmek dağıttığı gibi dağıtır. Bazan var olan dergiye «yok» diye cevap verir.

Biz 1960 senesinde o zaman 15 bin nüfuslu olan Tavşanlı'da 250 adet dergi satardık.

Şimdi, elhamdülillah MTTB ve Akıncılar gibi gençlik teşkilâtlarımız ve Selâmete yol açan doğru bakanlarımız var. Her genç kendi memleketinde **«emin»** bir kitapcı veya kitapcı yoksa, kırtasiyeci ve bakkal gibi esnafı bizim dergilerimizi dağıtması için ikna ve teşvik edebilir. Şehrin mutena yerlerinde dükkânı olan dâvâ şûuruna sahip bir kardeşimizin kırtasiye veya hırdavatcılık ile beraber, kitapcılık da yapması teşvik edilmelidir. Sonra memleketlerine dağılan kardeşlerimiz bize âid kitap ve dergilerin satışını yapacak kardeşlerimizi tesbit ettikden sonra dağıtım teşkilâtına bildirmelidir. Birkaç dağıtım vasıtası da, bölge dağıtımlarında iş bölümü ile mahallî bâyilerin, kitap, kırtasiye, haftalık ve aylık nekadar bize âit dergi varsa, dağıtımını yapabilirler. Şiir, ilâhî ve mâna mızrabını gönlümüze tercüme ederek meşrûiyet sınırı içinde dokuyan halk san'atkârlarımız olursa, onların türlü plâkları da millî musikimizin sesimizi duyuran ideolojik vasıtası ve silâhları olabilir. Açılan gediğin boşluğu ölçülerimize uygun her vasıta ile doldurulmaya çalışılır. Bu mes'ele de, olmaz, olmaz diyerek fiilî dûa da bulunalım.

Şimdi nasıl son baharın harmanını, ilkbahar da kaldırmağa hazırlanıyorsak, bu işi de aynı programa dahil edebiliriz. Mesafeleri, nasıl olsa kucaklıyacağız. Gözümüzün görmesi, nasıl kulağımızın duymasına mâni olmuyorsa, bu iş de, diğer işimize mâni olmaz. Şefkatli ana gibi, bir gözümüzle uyusak da, bir gözümüzle çocuğumuza bakarız.

Bursa'da bir kardeşimizden, 999 çeşit yeşil olduğunu duymuştum. Biz müslümanlar da böyleyiz. **«Biz»** dediğimiz zaman, yeşilliğimiz ve hayatımızın bahar deseni tamamlanıyor. **«Ben»** dediğimiz zaman, öksüz ve köksüz kalıyoruz. İçkili lokantada yemek yemeyip de meyhaneci ve fâizci samîmiyetsiz liderlerin methiyesine çıkan ve fâiz kirlerini kapital deterjanıyla yıkamayı meslek edinen tahripci ve tahrifci düzen ajanı ayrık otlarını, iman ferâsetiyle inanç bahçemizden öteye atalım. Hakikatın tebliğine gurbetde kalmış ve üzerinden teklif sâkıt olmamış bir kâfire, bir komüniste acıyorum ve hakikatın taa onlara kadar ulaşmamasında kendimi mes'ûl hissediyorum. Aynı yolda giden ve hakikatı bilmiyen meyhâneciye de acıyorum. Lâkin hata'da, bile bile ısrar edenler yok mu, işte onlara ölçüler acıma hissini bırakmıyor. Sebil'in satış miktarının 50 bine tırmanmasına sevindim. Âlem-i İslâm'a ve bütün insanlığa sesini duyuracak kadar büyüsün ve kazanılan aynı sermâyeyi, aynı mukaddes dâvada sarfederek mü'minlerin birleşmesinde İnşâallah rehber olsun!..

عجبت ممن يعجب من الاعاجيب ولا يتعجب

İslâm yazısına dair

Latin Harfleri mes'elesi ve neticesi

Sadık ALBAYRAK

— 8 —

Uşşakîzâde Halid Ziyâ (Uşaklıgil : 1866-1945):

«Memleketin resmî ve ilmî hayatında lâtin harflerinin yeri yoktur. Her iki yazıyı aynı mümârese ile yazıyorsanız lâtince yazı için sarf edeceğiniz zaman, diğerinden çok fazla olacaktır. Bunu hayatınız devamınca yazacağınız yazılar için hesap ederseniz ömrünüzün yazı işinde sarf edilecek kısmının ne büyük bir ziyana uğrayacağını görürsünüz. (...) Esas itibariyle lâtince harflerin kabulüne tamamen muârızım.» (1)

Macarların meşhur dilcilerinden Profesör Gombuteş Zoltan:

«İşittiğime göre lâtin harflerini kabul etmek istiyorsunuz. Lâkin burada ilmî bir düşüncenin hakîm olmadığını zannediyorum. Çünkü eğer ilmi nazar-ı dikkate alıyorsanız, bu, yani lâtin harflerini kabul, sizin için henüz gayr-ı kabildir.» (2)

Görüldüğü üzere bu ankette lâtin harflerinin kabulünü isteyenlerden çok, esas harflerimizin taraftarları ilmî ve muknî delil ve fikir ileri sürmüşlerdir. Fakat, daha pek çok münakaşalar yapılmışsa da zaman ve galebe, lâtin harfleri taraftarlarının lehine işlemiş olduğundan iki yıl içinde lâtin harfleri rayına oturtulmuştur. 1928'de Devlet Başkanı Kemal Paşa'nın harfleri öğretmekte ve kabulde gösterdiği gayreti bir gazete haberinden şöyle anlıyoruz :

«Gâzi, dün gece vatandaşlarına yeni bir terakkî merhalesi işaretle, yeni harflerinin kullanılmasını beyan buyurdular. (...) Nutkunun sonunda Gâzi kadehini kaldırmışla ve demişler ki: «Eskiden bunu içerler ve enva-ı mefsedeti irtikâb ederlerdi. Sahtekârlık ve riyâkarlık yaparlardı. Ben o sahtekârlardan değilim. Milletin teâlisi şerefine içiyorum. Allaha ısmarladık!» (3)

«Taymis» Gazetesi Dolmabahçe Sarayı'nda yeni harflere dâir verilen dersler münâsebetiyle, yeni harflerimizi mevzubahs eden bir başmakale yazmıştır. **«Taymis»** on sekiz sene evvel lisanlarını lâtince harflerle yazmak isteyen Arnavutların İttihatçılar tarafından haps olunduklarını söyledikten sonra, şu mütalâaları ortaya atıyor:

«Arap harfleri ile yazılan Türkçe'nin müşkülâtı ile mücadele etmeyenler, yeni yazının kabulündeki faydaları takdîr edemezler. (....) Asırlardan beri yabancı ve münferid bir millet tanılan Türkler bu hareketle her zamandan fazla garba yaklaşmış bulunuyor. Bu büyük teceddüd, Türklerin mukadderatlarını emniyet ettikleri büyük reise lâyık bir teceddüdtür.» (4)

«Taymis» Gazetesinin **«büyük bir teceddüd»** kabul ettiği lâtin harfleri hakkında, baştan beri olduğu gibi, son zamanlarda da en büyük taraftarlığı yine Arnavutlar göstermiştir. Bu hususta elimizde bulunan bir vesikâ en canlı misâldir. Hatta bu lâtin taraftarlığında Kur'an-ı Kerîmin bu harflerle ta'lîmi de yer alıyordu. Bu hususta vâ-

الكلمة الطيبة صدقة

يوسف طـ ١٣٩٧

40 HADİS

9

«EL - KELİMET - ÜT TAYYİBETÜ SADAKATÜN»

Hadisi Şerif

Meâl-i âlisi :

Güzel söz,

sadakadır.

TÜRKÇE'YE SÛİKASD İSLÂMA SÛİKASDİN BİR CÜZÜDÜR...

LİSÂNIMIZ CÂHİLLERİN TECRÜBE TAHTASI MI?!

Kadir Mısıroğlu

— 2 —

Türkçemizden İslâm kültürünün malı olan kelimeleri bir an önce söküp atmak için gösterilen istîcalin sebep olduğu istikrarsızlığın misâlleri saymakla bitmez. Geçen haftaki yazımızda **«yönetim»** kelimesinin önce **«yön»** sûretinde kullanıldığını **«yön kurulu»** denilirken sonradan bunun **«yönetim kurulu»** şekline çevrildiğini izah etmiş ve buna dâir CHP İstanbul Teşkilâtı tarafından yapılmış bir dâvetiyedeki başlığın klişesini takdim eylemiştik. Bu def'a size aynı teşkilatın daha sonraki bir tarihte **«İlçe İdare Kurulu»** ibâresini ihtiva eden bir diğer klişe sunuyoruz. Bu teşkilât —ve onunla birlikte mevcud müesseselerin pek çoğu— artık **«idâre»** kelimesini kullanmamaktadır. Bu, artık boykot edilmiş, İslâmî menşeli kelimelerden birisidir.

Şu hale nazaran bir mefhuma lâfız olarak tekabül etmek üzere kullanılmış bulunan kelimelerin mâcerası lisanımızdaki istikrarsızlığı ve onu bir yaz boz tahtası haline getirmiş bulunmanın çirkinliğini göstermektedir. Önce idâre denilmiş sonra bu terkedilmiş yerine **«yön»** konulmuş, daha sonra bu da beğenilmiyerek **«yönetim»**e çevrilmiş, bilâhare tekrar **«idâre»** denilmiş. Bugün ise herkes **«yönetim»** de karar kılmış gibi görünmektedir. Ancak yönetimle kastedilen mânâdan farklı diğer bir takım mefhumların ifâdesi hususundaki ihtiyaçlara cevap verdiği için **«idare»** kelimesi de hayatiyetini sürdürmektedir.

Gerçekten hâlâ, **«geçinmek»** veya **«maslahata uygun hareket etmek»** mânâlarında **«idâre etmek»** tâbirini kullanmayanımız yok gibidir. Şu hale nazaran lisanımızda birçok diğerleri gibi islâmî menşeli **«idâre»** kelimesi ile asâletsiz bir uydurma olan **«yönetim»** kelimesi mücâdele hâlindedir. Biri lisana yerleşmek, diğeri ise, lisandaki istimâl tâlihini kaybetmemek üzere boğuşmaktadırlar. Kalbi islâmî temâyûl ve heyecanla dolu olanların vazifesi, ısrarla kullanmak sûretiyle kendi inanç ve kültürünün malı olan kelimelerin bu mücâdeleyi kazanmasını sağlamaya çalışmaktır.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
KADIKÖY İLÇE İDARE KURULU
BAŞKANLIĞI

Sayı : Sayın ..

İSTANBUL 9 / 2 / 1961

İCMAL

İLÇENİN GELİRİ	26.191.34
İLÇENİN GİDERİ	04.129.30

11 Sayfadan ibaret olan iş bu ilçe muhasebesi devir tutanağı üç nüsha olarak yazılarak tarafımızdan imzalanmış ve bir nüshası eski sayman üye Vehbi Sarıdal'a, bir nüshası yeni sayman üye Talât Ataman'a verilmiş bir nüshası da ilçeye teslim olunmuştur.

9.2.1961

CHP.Kadıköy İlçe eski sayman üyesi
Vehbi SARIDAL

CHP. Kadıköy İlçe Yeni sayman üyesi
Talat ATAMAN

Lisandaki istikrarsızlık ve bir nevi arayış ifade eden müteredditt hareketlerin şiddetini sâdece bu **«idâre»** kelimesinin macerasına dikkat ederek bile kavramak mümkündür. Buna rağmen biz bir iki misâl daha verelim.

Cumhuriyetin ilk yıllarında bugün İslâm kültürüne bağlı olanların ısrarla kullandıkları **«zabıt»** kelimesi herkesce müsta'meldi. Sonra bu kelimenin yerine **«tutulga»** gibi çirkin bir kelime konulmak istendi. Arşivimizde bugün çok kimsenın hatırlamadığı bu asâletsiz kelimeyi ihtivâ eden pek çok vesâik mevcuttur. Bugün **«tutulga»** **«tutanak»** olmuştur. Müminlerin İslâm düşmanlarına inkiyâdı ve her uydurdukları kelimeyi kullanmakta gösterdikleri tehâlük devam ederse, bu **«tutanak»** kelimesinin de yarın ne şekil alacağı meçhuldür.

Bir zamanlar Vali yerine **«İlbay»** Kaymakam yerine **«ilçebay»** nâhiye müdürü yerine **«şarbay»** veya **«kamunbay»** deniliyordu. Be kelimelerle yazılmış milyonla vesika mevcuttur. İstikbâlin tarihçisi bu vesikaları tedkik edeceği zaman, ne diyecek ve bunları hangi lügatta bulacaktır?. Bugün **«saha»** kelimesi mukâbilinde uydurulmuş olan **«alan»**ın ifâde ettiği mâna ile ne münâsebeti vardır?! Kelimeler bir âile halinde kavranırlar. Bu durum hâfızayı büyük bir yükten kurtarır. Bu ölçüyle bakıldığında **«almak»** fiilini tedâi ettirmesi imkânsız olan **«alan»** birçok emsâli gibi tek tek kavranmaya mahkûmdur. Üstelik bir zamanlar **«bütün saha»** mânâsına **«ökül alan»** denildiğini hatırlayabilecek kaç kişi vardır?!.

Meselenin başka vecheleri de vardır ki, bunlara gelecek haftalarda temas edeceğiz.

ki' şikâyette, verilen Şeyhülislâmlık cevabı, bir fetvâ mahiyetini de kazanmaktadır. İstanbul Maârif Müdürlüğünden Maarif Nezâretine, Maariften de Sadârete (Başbakanlığa) gönderilen tezkereyi, Sadâretde Şeyhülislâmlığa göndermiştir. Şeyhülislâmlığa gönderilen tezkere ise şöyledir : (Mümkün olduğu kadar sadeleştirerek)

«Bâb-ı Alî
Sadaret-i Uzmâ
Mektubî Kalemî
Umumî (sayı) 353178
Hususî (sayı) 27

«Yüce Meşihat Makamına,

«Eski kullarının dileğidir ki,

«Beşiktaş'ta Haseki tarlasında Arnavut Teâvun Cemiyeti (Yardımlaşma Derneği) tarafından ruhsatsız açılmış olan «Eşikopina» adındaki ilk mektebte «Lâtin Harfleri» ile tertîb edilmiş bir defterden dinî ilimler tedrîs ve Kur'an-ı Kerîm'in lâtin harfleriyle talîm edilmekte olduğu İstanbul Vilâyeti Maarif Müdürlüğünden bildirildiğini matazammın Maarif nezaretinden gelen 11 Nisan 1338 (1922) tarihli ve 24 numaralı tezkere ilâve olarak Yüce Şeyhülislâmlıkları tarafına gönderilmekle vâki' olacak Yüce Fetvahâne'nin mütalâalarının haber verilmesi ye ilâvenin iâde emrinde kendisinde olan (Padişah) Hazretlerinindir.»

«20 Şaban 1340/18 Nisan 1338 (1922)»
Sadrazam namına
müsteşar
Ali Fuad» (5)

Bu hususta gerekli cevabın verilebilmesi için bu tezkere Fetvâhaneye havâle edilmiş ve icab eden şer'î cevap Sadrazamlığa şu şekilde verilmiştir:

«Sadrazamlık Makamından varid ve muhavvel olan bu tezkere ilâvesiyle beraber mütalâa olundu. Şeyhülislâmlığın lüzumlu kılınmış malûm hakikatlerinden olduğu vechile Arnavut lisanınca tedrîsat yapılması için arap harfleri üzerine konulmuş olan hususî işaretler sayesinde istenen muhtelif seslerin tahsîl ve lisanın lehçesi temîn edilebildiği tecrübe sahiblerinin Arnavut lisanınca yazdıkları elifbâ ile bazı eserlerden anlaşıldığı halde, zikr olunan mektebte tedrîsatın lâtin harfleri ile icrâsının zaruret olmaksızın tercîh edilmesi İslâmiyetin üstün menfaatlerine değil, belki gayr-ı müslim milletlerin menfaatlerine hizmetten başka bir şekilde tefsir edilemiyecektir. Bunun ise diyânet ve vicdan tabiatına aykırı hallerden bulunduğundan sırf bu yolda tedrîsata temâyül gösterenlerin irşada muhtaç bulunduklarını arz ile beraber Kur'an'ı Kerîmin mürekkeb arabî harflerden başka harflerle tahrir ve ta'lîmi aslâ yüce şeriatin suç suymadığı şeylere yakın olmadığından İslâm Hükümeti'nin bu mektebte ünvanı yüce olan Kur'an'ın lâtin harfleri ile tahrîr ve ta'lîmine şer'î bakımından izin veremiyeceği ve icabında kapatılmasına selâhiyetli olduğu arz olunmuştur. Ol babta emir ve ferman emir sahibi (Padişah) Hazretlerinindir. 29 Şaban 1340. Mühür (Em'nü'l-Fetvâ), mühür (Müdüriyet-i İ'lâmat-ı Şer'iyye).» (8)

Fetvâ Emîni ve Şer'i İlâmlar Müdürünün mühürlerini ihtiva eden bu fetvânın metni Şeyhülislâmın imzası ile 3 Ramazan 1340/1 Mayıs 1338 (14 Mayıs 1922) tarihinde Sadârete (Başbakanlığa) bir tezkere yazılmıştır.

---

(1) Akşam Gazetesi, sh: 3, sayı: 2705 24 Nisan 1926, 11 Şevval 1344.
(2) Akşam Gazetesi, sh: 2, sayı: 2716, 5 Mayıs 1926, 22 Şevval 1344.
(3) Vakit Gazetesi, 10 Ağustos 1928, sh: 1.
(4) Vakit Gazetesi, sh: 1, sayı: 3830, 5 Eylül 1928.
(5) Sadrazamlığa aid 16 numaralı vesikaya bakınız.
Bâb-ı Fetvâ Tahrîrat Kalemi, Karton: 290, Dosya Nu: 59727.
(6) Şeyhülislâmlığa ait 27 numaralı vesikaya bakınız.

Yunus NADİ

(Baştarafı Orta Sayfada)

li ve dindardı. Altı yüzyıldır Avrupa bize haçlı gözüyle baktı. Avrupaya ne kadar ayrıcalık tanısak, Avrupalılar dinimizden dolayı bizden daha çok nefret ettiler, 18 ve 19 uncu yüzyılların özgür düşüncelerine karşın.

Bir şey beklemediğimiz Amerika, Büyük Savaşta bize başka bir biçimde göründü. Ayrıca ülkeniz acılı uğraş yıllarında ve sizin cumhurbaşkanlığınız altında, bizim ülkemizde barışı yöneten değil, barışın hakemi olmak istedi ilk defa.

Arada bir şöyle diyordunuz: «İnsanlığı savaşın kötülüğünden korumak gerekir, yalnız şimdi değil her zaman için.» Birbirlerinin boğazını kesen insanlar bu sözleri duyunca birbirlerine ateş etmeyi niye durdurdular? Çünkü sözlerinizde kutsal ve yüce bir melodi vardı. Belki de insanlık bilmeden, evet bilmeden yeni bir yaşama doğru gidiyordu. Ve Rus devrimi, belki de sizin ilkelerinizi izleyebilir, sonuçları doğal olmasa da kaba da olsa, sizin dünyayı ulaştırmak istediğiniz iyileştirmenin bir kanıtıdır. Evreni yöneten ilksiz ve sonsuz güç, her peygamberini, kendi çağının gereksinmelerini görmesi ve ona göre ulusunu seçmesi kuralını koymuştur. Ve siz çağımızın peygamberisiniz.

Gittikçe büyüyen ününüz ve şanınızla, barış koşulları konusunda görüşünüzü açıkladınız ve bir gün dünyayı tehlikeden korumak ister gibi savaşa girdiniz. Ama barış çabalarını ihmal etmediniz. Ulusunuz savaşırken siz barışın sağlanması için çalıştınız. Daha sonra Washington'un mezarı başında ölümsüz söylevinizi yayınladınız. Herkesten iyi bilirsiniz ki, efendim konuşmanın gücü kılıcınkinden üstündür. Bu nedenledir ki sözleriniz ruhlara işlemiş elleri gevşetmiş ve herkes barış yoluna girmiştir. Ama biz hiç bir zaman bu yolun bu kadar müthiş bitmek bilmez ve mutsuzluklarla dolu olacağını beklemiyorduk.

Versailles konferansında bizim barışımızın düzenlenmesi Amerikan Senatosunun kararına kadar ertelendi. Bir yandan Albay Mahon'un yazılarını düşünerek, öte yandan haçlı seferine çıkmış aç Avrupanın düşüncelerinden korkarak Senatodaki tartışmaları izledik. Amerika'dan çeşitli komisyonlar geldi. Ülkemizi ziyaret ettiler halkımızı gördüler, bizi incelediler ve Mahon'un yazılarına karşı olarak gördüler ki, Türkler ezen bir ulus değil, tam tersine acı çeken ve ezilen bir ulustur. Gerçek de buydu. Bir halk üzerine söylenenleri işitmekten çok, yerinde görmek daha iyidir.

Bu son aylar, sizin Senatonuz Avrupa işlerine karışmamak kararı aldığı zaman bizim için bir seri zorluklar ve mücadeleler dönemi oldu. Sizin kararınız üzerine bizim durumumuz daha da kötüleşti. Şimdi biliyoruz ki, sizin barışa ve savaşa müdahaleniz bizim için gökyüzünden inmiş bir yardımdı. Sizin koruyuculuğunuz ortadan kalktıktan sonra çektiklerimizi size anlatamayız, ama eminim ki bunları duymuş ya da okumuşunuzdur. Avrupalılar bizi yok etmek ve adımızı haritadan silmek istiyorlar. Nasıl olur da siz ve temsil ettiğiniz büyük Amerikan ulusu buna izin verir? Güçsüze yardım etmek için savaşa girmiş olan Amerikan ulusu, bize yardım etme gücü varken nasıl olur da tarafsız kalır?.

Büyük savaş sırasındaki etkinizin büyüklüğü bizim yüreğimizde sizin kişiliğinizi incelemek iyiliğinizi ve yeteneklerinizi anlamak isteği doğurdu. İncelemelerimiz sonunda sizde olağanüstü bir güç bulduk. Siz üstün bir insansınız dolayısiyle sizin ahlâkî çabalarınız vardır bunu duyduk. Üyleyse siz insanlığın bir parçası olan Türkleri savaştan daha kötü koşullarda çabalar halde nasıl bırakırsınız? Bu belki de hiç çözemleyeceğimiz bir sorundur. Bilirsiniz ki insanlığın ıstırabı sürdükçe savaştan kaçınılamaz. Amerika'nın yardımını bekleyen yoksul doğu için koşul budur.

Gene de lütfen ıstırap çeken doğunun en derin ve içten saygılarını kabul buyurunuz. Yunus Nadi

milli sanâyide

UĞURGÜL

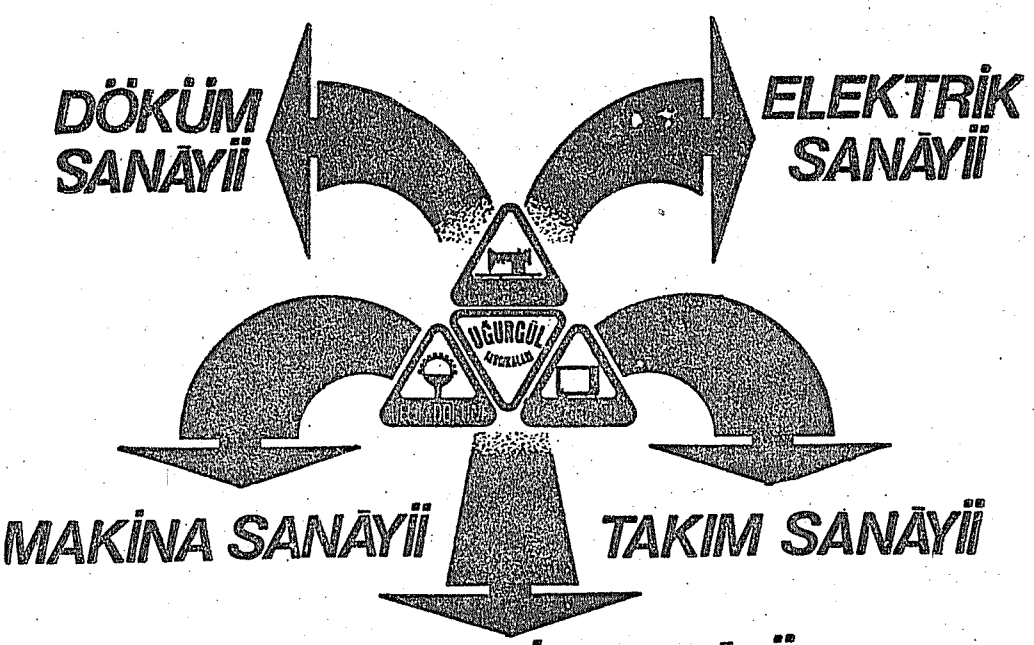

sanayide uğurgül lider

FABRİKALAR
1 — Validesuyu Cad. No. 1/1
KÜÇÜKKÖY — İSTANBUL
Tel. : 23 31 16 — 23 30 11

2 — Cennet Mah. Hürriyet Cad. No. 27/A KÜÇÜKÇEKMECE — İSTANBUL
Tel. : 73 08 31

MERKEZ
Muradiye Cad. No. 49/1
Saf Han SİRKECİ — İSTANBUL
Tel. : 26 71 50 — 26 71 5[illegible]
Telex : SARP 22901

İST. TEŞHİR ve BAKIM SERVİSİ
İ.M.Ç. A Blok No. 2539
Tel. : 26 26 58 UNKAPANI

ANKARA SATIŞ BÜROSU
Anafartalar Cad. Adliye Karşısı
Sakarya Apt. Kat: 3 No. 50
Tel. : 10 77 38 ANKARA

İZMİR SATIŞ BÜROSU
Fevzipaşa Bulvarı Çankaya Cad.
Yılmaz Han Kat : 5
Tel. : 13 74 30 İZMİR

ADANA SATIŞ BÜROSU
Ziyapaşa Bulvarı No: 65 Taştepe
Ap. Asma Kat Tel : 22 225 ADANA

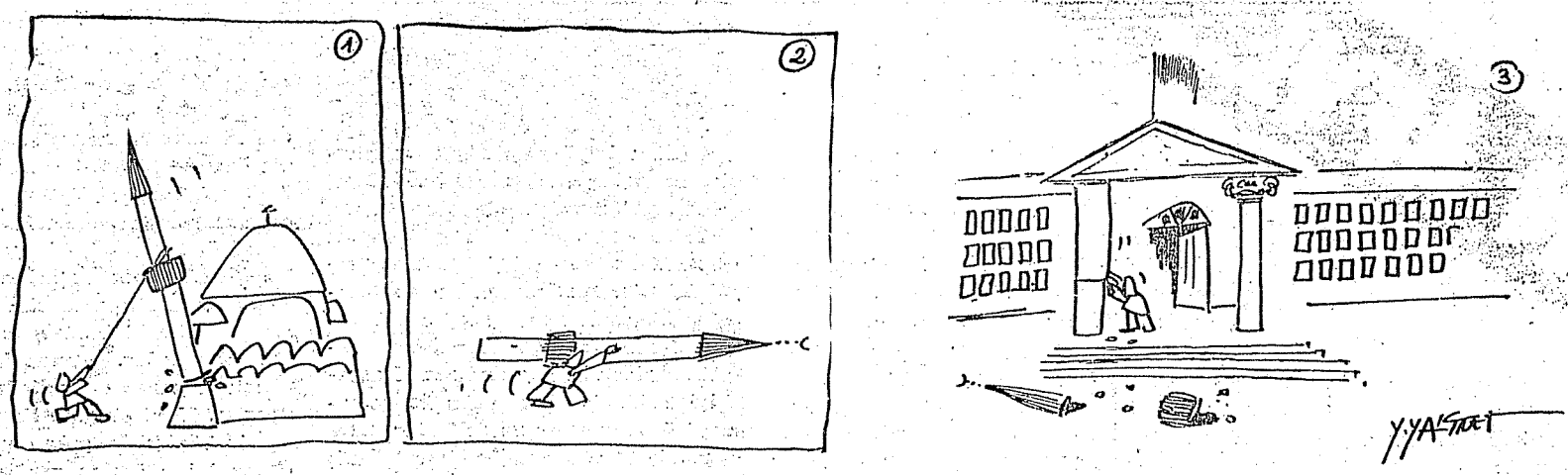

ADESE
MEHMED SAFFET

Ya HAK denir olunur, yâhut...

Sebil her hafta **«HERŞEY HAKKIN YOLU İÇİN»** diyerek intişâr ediyor. Bu demekdir ki, Sebil **HAKKI** söyliyecek; icâbederse avazı çıktığı kadar da bağıracak.. Zulmün ise, topu, tüfengi, sillesi, tokadı, kânunu; zındanı, işkencesi, yalanı ve iftirası olmuş, bundan ne çıkar?. Yeter ki **ihlâs** ve yüreklilik olsun!. Herşey **HAK** için olup; **HAKKA** bağlanılınca, bizim elimizdeki silâhla hangi ordular baş edebilir?.

Bu noktayı iyi ve tam idrâk etmek lâzım..

Da'vâ selâbeti taşıyanlar için **HAKKIN** ve **ADÂLETİN** müdâfaasından daha önde, şu dünyâda hangi aslî vazîfe vardır?..

Sebil, **HAKKI** söylediği nisbetde bir kıymet hükmüne sâhib olacakdır.. Sebil'in derecesini, **HAKKI** yazıp duyurmakdan başka hiçbir unsuru, hiç bir ciheti ortaya koyamaz.

Çok iyi biliyoruz : Sebil, **HAKKI** yazmakdan uzaklaşdığı derecede kağıt çıkını olmaya yaklaşmış sayılacakdır.. Sebil bugün, hakkı yazmakda zirveye ulaşmış mı?.. Hayır öyle ise her geçen gün, Sebil'in **HAKKI** ilân derecesini yükseltmek şart O, yerinde sayamaz. Geriye gidip derece tenziline de kayamaz. Baş umde de, **«HER ŞEY HAKKIN YOLU İÇİN»**

Öyle ise, **HAK**, kime acı gelirse gelsin yazılıp çizilecek. Sebil'in, **HAKKI** çırılçıplak ortaya koyuşu ister okuyucusuna, ister hacı-hocaya, ister vasatın ölçüsüne göre mücâhid ve mücâhide bilinene, ister allâme-i cihân efendiye, ister imam, müftü, reis görünene, ister Sebil'in sâhibine, ister Sebil'in beden ve fikir işçisine acı gelsin... Kime nasıl gelirse gelsin, Sebil'in Anayasasının ilk maddesini bir daha ve üçüncü beşinci kerre yazarız:

«HERŞEY HAKKIN YOLU İÇİN..»

Bu anayasa maddesiyle yola çıkılınca, artık bu maddeye göre yazılır. Aksi halde bu madde, şunun bunun anayasası gibi göz boyamakdan ibâret, riyâkârlık malzemesi olarak kullanılıyor demekdir. Sebil bu hâle düşmekden Allah'a sığınır.

Pekiy netice nedir?

Netice odur ki, Sebil Hakkı en acı tarafıyla da yazıp çizince, «Şurası acı, burası tuzlu, ötesi sert, berisi derin!.» yollu şekvâ edilmiye..

Hiçbir nâzik kişi **«Efendim cumhura muhâlefet edilir mi ya, fitneye ne lüzum var, herkes şey yapıyor?.»** diyemez.

Lutfen açık olalım. Herkes ne yapıyor?. Evet?..

Kimmiş o cumhur? Bize ne cumhurdan?

Fitne nedir fitne?.

Bunların üzerinde biraz duralım :

Herkes.. Bizim için herkes diye bir nesne yok ki.. Bizim için, arzetdik efendim, **«HERŞEY»** var.. Ve bizim için bu **«HERŞEYİN, HAK İÇİN OLMASI»** baş umde.. Lutfen Sebil'in birinci sahîfesine nazar atfedelim. Orada sâdece bu yazıyor. Sebil Anayasasının ilk maddesi, hem de **ŞERİAT** harfleriyle, Allah'ın her haftası göz önünde... Bizim için **HERKES** diye bir mefhum yok efendim. Herkes ne yapıyorsa yapsın!.

Sonra cümhûr ne demek, ricâ ederiz..

Cümhûr, nafaka derdi diye, başını kaldırıp esâret zincirlerini bile görebilmekden nasibsiz yaşıyan ve şu süflî **«düzenin»** çarkını işletmek için dolap beygiri gibi sabahdan akşama mesâî yapan kalabalıklar değil mi?.. Biz bunlara yani cümhûra mı uyacağız. Böyle olmakdansa, vallahî toprağın altına göçmek bin kere evlâdır efendim.. **«Başkalarının keyfine göre yaşamak, sefâletlerin en acısıdır.»** Syrus'un hiç unutamadığım sözü budur.. Allah Azze ve Celle'nin irâdesine göre yaşamak dururken, başkalarının yani cümhûrun yani kalabalıkların keyfine göre yaşamak..

Aslâ..

«HERŞEY HAKKIN YOLU İÇİN» deyince, evet efendim aslâ.. Evvelâ biribirimizi tanıyalım. Teklif sonra gelsin!. Biribirimizi tanıyacaksak, evvelâ mâdenimizi bilelim. Mâdenimiz çelik mi, bakır mı?. Elimizdeki maden çelikse, lutfen ona, bakır tel gibi eğip bükme hevesiyle el atmıyalım...

Böyle bir heves ihtirâslaşmışsa, bakıra mürâcaat...

Sonra şu fitne ne demekdir?..

Fitne diye, insanın akıl ve kalbini hak ve hakîkatden saptıran şeye denir; karışıklık, bozgunculuk doğuran nesneye denir... İnsanın akıl ve kalbini hak ve hakîkatden saptıran nedir?. Tek cümleyle şudur: Muazzez ve mukaddes Şerîatımızın doğrularını eğri, eğri dediklerini doğru göstermek..

Bundan daha sunturlu bozgunculuk olur mu?

Öyle ise, nedir Mukaddes Şerîatımızın beyan etdiği bir doğru?. Meselâ şudur : Oruca veya bayrama hilâlle başlanacakdır. Pekiy rejim ve onun dâireleri ne diyor?.. Şunu : Oruca veya bayrama bozuk **«düzenin»** bozuk takvimine göre başlanacakdır.

Şimdi Allah korkusu olan söylesin: Fitneyi çıkaran kim?

İnsanların akıl ve kalbini, hem de inanan insanların kalbini, hak ve hakîkatden saptıran kim?

İnanan insan için ölçü, aslâ sapmalar olamaz. Allah düşmanı rejimlerin, makam düşkünü oportünistlerin, para ve mal düşkünü muhterislerin alkış ve şöhret budalası görgüsüzlerin, Allah'ın hudûdâtını vasata göre saptırıp mıncıklaması, fitnenin en baş belâ cinsidir. Mûsâ Aleyhisselâmın Şerîati, böyle bir yehûdî fitnesiyle yehûdîlik denilen dîne inkılâb etmedi mı?.. İsâ Aleyhisselâmın Şerîatı da, gene yehûdî Pavlos fitnesiyle Hıristiyanlık nâm dîne münkalib olmadı mı?

Bugün Hak ve Adâleti yüreklice müdafaa edenlere, fitneyi uyandırıcılar gözüyle bakmayı salık veren bir düzenseverler gürûhu türemiş bulunuyor. Bu gürûh hakkın ve adâletin müdafaası karşısında bir gün kalelerinin mutlaka düşeceği korkusu ile, biribirlerine sarılıp çâre aramanın peşindeler!.. Lâkin uyanış başlamışdır. Meselâ şu hilâle göre Ramazana başlama ve bayram yapma işinde bile bu gürûhun iftirâları hiçbir işe yaramamıştır. Muhterem kari'lerimizden, bizzet telefonla, mektubla ve telgrafla bu işle alâkalı bizleri harâretle desteklediklerini beyân edenler, her geçen gün ziyâdeleşmektedir. Yeri gelmişken şu kadarını da beyân edelim ki bu (hilâl bozuk düzenli takvim) mevzuunda, bizlerle irsâlâtda bulunan kari'lerimeze tek tek mukâbele imkânımız olamıyor. Bu itibarla bizleri nazar-ı müsâmaha ile karşılamalarını ricâ ederiz.

Hulâsaten arzımız odur ki, hakkı ve adâleti, herşeye ve her şeytânî ferd ve müesseseye karşı ihlas ve yüreklilikle müdafaa edersek, netice mutlaka **HAKKIN** galebesinden başka bir şey olmıyacakdır.

Sebil

herşey hak için
Haftalık tarafsız, siyâsî edebî tarihî gazete
Yıl: 2 Sayı: 95/ Fiyatı: BEŞ LİRA
Sâhib ve Başyazarı: KADİR MISIROĞLU
İDAREHÂNE: Vilâyet Hanı Kat: 3
Nu: 204 - 207 — İstanbul Tel: 26 38 96
ABONE: Yıllık 200 TL. 6 aylık 100 TL.
Posta Çeki Numarası: 97446
Dizgi: Sebil Mat. Baskı: Fazilet Mat.
Umûmî Tevziat: UKAZ

سبيل
الكل في سبيل الحق
جريدة أسبوعية، سياسية مستقلة، تاريخية أدبية
ص.ب: ٨٠٨ استانبول - تركيه

Sebil

Everything
Devoted to the Truth (HAQQ)
An independent Muslim, Historical,
Political and Literary Weekly
P.O. BOX 808 İstanbul/TURKEY
Representative of Germany
A. RÜSTÜ BANAZ — HASAN DAMAR
33 Braunschweig Ekbert Str. 24
Postscheckonto Nr. 37938 — 300 Hannover
Phone : 0531 - 85033